

การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

โยโกะ มีมะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2553

การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ปริญญาานิพนธ์

ของ

โยโกะ มีมะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

บทคัดย่อ
ของ
โยโกะ มีมะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2553

โยโกะ มิเมะ. (2553) การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา”

ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม.(ภาษาไทย).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสินธุ์ แผลงศร

ปรินญาณิพนธ์เล่มนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยโดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลสำนวนญี่ปุ่นจำนวน 57 สำนวนและสำนวนไทยจำนวน 57 สำนวนที่รวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย สำหรับการเสนอผลการศึกษาได้ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นทั้งหมด 57 สำนวนพบว่า มีความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่น 22 ความหมาย ส่วนผลการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนไทยทั้งหมด 57 สำนวนพบว่า มีความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนไทย 20 ความหมาย ผลการเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยพบว่า มีทั้งที่ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นและในสำนวนไทยตรงกัน 15 ความหมาย มีความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนญี่ปุ่นแต่ไม่มีในสำนวนไทย 7 ความหมาย มีความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนไทยแต่ไม่มีในสำนวนญี่ปุ่น 5 ความหมาย ผลการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” พบว่า ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มีทั้งที่การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ 7 คู่ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันในแนวคิดความหมาย แต่ต่างกันในการใช้ถ้อยคำ 6 คู่ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยต่างกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ 1 คู่ ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน มีทั้งที่การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ 3 คู่ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในการใช้ถ้อยคำแต่ต่างกันในแนวคิดความหมาย 3 คู่

A Comparative Study of Meaning and Appearance of Word “ Eye ”
in Japanese Idiom and Thai Idiom

An Abstract

By

Yoko Mima

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Thai
at Srinakharinwirot University

May 2010

Yoko Mima. (2010). **A Comparative Study of Meaning and Appearance of Word “Eye” in Japanese Idiom and Thai Idiom.** Master Thesis. M.A.(Thai). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Associate Professor. Akkara Buntip, Assistant professor. Napasin Plaengsorn

This thesis was aimed to compare the meanings and occurrences of the word “eye” in Japanese and Thai idioms through the methods of documentary research. The data studied were 57 Japanese idioms and 57 Thai idioms collected from various books and research works relating to Japanese and Thai idioms. The research was conducted using qualitative research methodology. The study found that out of the 57 Japanese idioms studied, there were 22 meanings related to the word “eye.” And it was found that out of the 57 Thai idioms studied, there were 20 meanings related to this word “eye.” The comparison of the meanings of the word “eye” in the idioms of the two languages revealed that there were 15 meanings related to “eye” that were used in the same ways in both languages, there were 7 meanings that occur in Japanese but not in Thai, and there were 5 meanings that occur in Thai but not in Japanese. The comparison of the occurrences of the word “eye” indicated that for the idioms of the two languages that meant similarly or the same, there were 7 pairs of idioms in which the occurrence of the word “eye” was the same in both meaning and usage, there were 6 pairs in which the meaning was the same but the usage was different, and there was 1 pair of idioms in which the occurrence of “eye” was different in both meaning and usage. As for the idioms that differed in meaning, there were 3 pairs of idioms in which the occurrence of the word “eye” was the same in both meaning and usage, and there were 3 pairs in which the occurrence of the word “eye” in the idioms of the two languages was the same or similar in usage but different in meaning.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ของ

โยโกะ มิมะ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒน์กุล)

วันที่.....เดือน พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

(อาจารย์ ดร. พรชาดา สุวัธนวนิช)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสินธุ์ แผลงสร)

(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสินธุ์ แผลงสร)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุนันทา โสรจัจ)

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ ประธานกรรมการควบคุม
ปริญญาโท ซึ่งได้ให้ทั้งความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจทบทวนแก้ไขเรื่องภาษา เนื้อหา
การลำดับประเด็นและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภสินธุ์ แผลงศรี กรรมการควบคุมปริญญาโท ได้ให้ความรู้
คำแนะนำ ข้อคิดเห็นด้านสำนวนฉันทลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคุณคุณจำเนียร สุนกามรัตน์ เพื่อนสมัยเรียนปริญญาตรีที่คอยเป็นกำลังใจและให้
ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษาในวันนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ที่ได้มอบสมบัติอันมีค่าแก่ผู้วิจัย
นั่นคือการศึกษา อีกทั้งเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความพยายามจนสำเร็จ
การศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้มีคุณูปการทุกท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมดไว้ ณ ที่นี้ด้วย

โย โกะ มีมะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนวน.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมาย.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมาย.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน.....	11
3 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า“ตา”ในสำนวนญี่ปุ่น	
ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรม.....	13
องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”.....	18
การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่น.....	23
4 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา”ในสำนวนไทย	
ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรม.....	55
องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”.....	55
การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนไทย.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
เปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย	
เปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย.....	84
เปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย.....	96
6	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	105
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	113
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	131

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของคนแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นทัศนคติ ความคิดของกลุ่มคนที่ใช้ภาษานั้น อากิโอะ ยามากูชิ (山口 秋穂 Akiho Yanaguchi, 2004: 81-83) นักภาษาศาสตร์ชาวญี่ปุ่นได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับความคิดสรุปได้ว่า ถ้ามีการใช้คำ ก็มีความคิดที่จะแสดงโดยใช้คำนั้น ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความคิดของคน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ภาษา กับความคิดเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เป็นเหตุและปัจจัยซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุนี้พบว่า มีการใช้ภาษาลักษณะหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความคิด คำนิยม ทัศนคติของคนในสังคม คือ การใช้สำนวน ความหมายของสำนวนตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1187) หมายถึง “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่” มีสึโกะ ยาชิมะ (矢嶋 美都子 Mitsuko Yajima) กล่าวถึงสำนวนในหนังสือโครงการวิจัยเปรียบเทียบสำนวนของมหาวิทยาลัยเอเชียที่ประเทศญี่ปุ่น (亜細亜大学慣用句比較研究プロジェクト Ajiadaigaku kanyoukuhikakukukenyu purojekuto, 1998: 3) ว่า สำนวนสะท้อนให้เห็นลักษณะของชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ เพราะสำนวนเป็นการใช้ภาษาที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคมตั้งแต่สมัยก่อน

ดังนั้น สำนวน (Idiom) ก็คือ ถ้อยคำหรือข้อความหรือการใช้ภาษาที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ ซึ่งนอกจากจะทำให้สื่อความได้ ยังสะท้อนให้เห็นลักษณะของชนชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติ เพราะสำนวนเป็นภาษาที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคมตั้งแต่อดีต

เนื่องจากสำนวนมีความหมายไม่ตรงกับความหมายของถ้อยคำที่ใช้ สำนวนจึงอาจเป็นปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างคนที่มีความรู้ภาษาและความคิดทางภาษาแตกต่างกัน เพราะถ้าเรานำสำนวนของภาษาหนึ่งแปลเป็นภาษาอีกภาษาหนึ่ง สำนวนบางสำนวนอาจแปลไม่ถูกต้องตามความหมายที่แท้จริงก็ได้

จากการศึกษาภาษาไทยผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อนำสำนวนไทยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ความหมายโดยเปรียบเทียบกับสำนวนญี่ปุ่นจะพบปรากฏการณ์สำนวนเปรียบเทียบ 3 ลักษณะ คือ

1. สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่ใช้ถ้อยคำเหมือนกันและมีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目が堅い (me ga katai ตาแข็ง)	ตาแข็ง
<u>ความหมาย</u>	ไม่มอง	ไม่มอง
2. สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่ใช้ถ้อยคำเหมือนกันแต่ความหมายแตกต่างกัน เช่น
	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	白い目 (shiroi me ตาขาว)	ตาขาว
<u>ความหมาย</u>	สายตาดุถูก	แสดงอาการขลาดกลัว
3. สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่ใช้ถ้อยคำแตกต่างกันแต่มีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น
	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を三角にする
(me o sannkaku ni suru ทำให้ตาเป็นสามเหลี่ยม)	ตาเขียว
<u>ความหมาย</u>	โกรธมาก	โกรธมาก

การใช้ถ้อยคำเหมือนกันและมีความหมายอย่างเดียวกันระหว่างสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย ไม่มีปัญหาในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม แต่ถ้าในกรณีใช้ถ้อยคำเหมือนกันแต่ความหมายแตกต่างกัน การแปลภาษาโดยตรง จะทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร เพราะความหมายแตกต่างกัน ส่วนในกรณีใช้ถ้อยคำแตกต่างกันแต่มีความหมายอย่างเดียวกัน ก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจความหมายผิดได้

ปัญหาข้างต้นในการสื่อความระหว่างสองภาษา เกิดจากสาเหตุที่สำนวนมีความหมายไม่ตรงกับถ้อยคำ เป็นเพราะคำที่ใช้ในสำนวนนั้นมีความหมายไม่ตรงตามตัว เช่น ในสำนวนญี่ปุ่นว่า “目を三角にする me o sannkaku ni suru แปลว่า ทำให้ตาเป็นสามเหลี่ยม” ความจริงแล้ว ตาไม่สามเหลี่ยมจริงแต่ตระหนักรับรู้ได้ว่าเป็นตาของคนที่มีอารมณ์โกรธมากจากความรู้สึกเปรียบเทียบ ในสำนวนไทยใช้ว่า “ตาเขียว” ซึ่งไม่ใช่ตาสีเขียวจริง การปรากฏในสำนวนเหล่านี้ทำให้คำในสำนวนมีความหมายเฉพาะที่ไม่ตรงตามตัวอักษร

คำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกายที่นำมาใช้เป็นสำนวนมีหลายคำ ศัพท์เหล่านั้นถูกนำมาใช้ เป็นความหมายโดยนัย (Connotative meaning) ด้วยเหตุที่เมื่อคนเราคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรามักจะคิดให้ตนเองเป็นศูนย์กลาง จึงใช้คำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะของร่างกายของตัวเองในการสร้างสำนวนอย่างมาก โดยเฉพาะ “ตา” เป็นอวัยวะที่มีบทบาทและมีความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะการมองเห็นสามารถรับข้อมูลได้ชัดเจนและมากที่สุด (Leger Brosnahan, 1990: 213) และในสำนวนที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะของร่างกายในภาษาญี่ปุ่น สำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” มีจำนวนมากที่สุด (米川 明彦 Akihiko Yonekawa, 2005: 559)

ด้วยเหตุที่สำนวนและการปรากฏในสำนวนเป็นมรดกทางภาษาและทางความคิดของแต่ละชาติ และคำว่า “ตา” มีความหมายลึกและมีความหมายนัย (Connotative meaning) ควรแก่การศึกษา ทั้ง

ยังไม่มีผู้วิจัยเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยมาก่อน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า“ตา”ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย โดยจะวิเคราะห์ความหมายของคำว่า“ตา”ในสำนวน และจะเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า“ตา”ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นความหมายของคำว่า “ตา”ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา”ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การเข้าใจความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย จะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารและการเข้าใจความคิดซึ่งกันและกันระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวไทย อันจะนำไปใช้ในการแปลภาษาญี่ปุ่น – ภาษาไทย และภาษาไทย – ภาษาญี่ปุ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. สำนวนญี่ปุ่นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวบรวมจากหนังสือ
 - 1.1 โคจิกโคโตวาซะ กังโยกุจิเต็น (故事ことわざ・慣用句辞典 Kojikotowaza kanyokujiten) ของซันโชโด (三省堂 Sanshodo)
 - 1.2 โคชิเอน(広辞苑 Kojien) ของอิวานามิโชเต็น(岩波書店 Iwanami shoten)
2. สำนวนไทยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวบรวมจากหนังสือ
 - 2.1 สุภษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
 - 2.2 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

นิยามศัพท์เฉพาะ

สำนวน หมายถึง กลุ่มคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษรหรือมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ

และเป็นสำนวนที่มีคำว่า “ตา” เป็นส่วนประกอบในสำนวนนั้น

การปรากฏของคำในสำนวน หมายถึง สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ความหมายของสำนวน ซึ่งการปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวโน้มทางความคิดความหมาย และการใช้ถ้อยคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน ความหมายของสำนวน และการปรากฏของสำนวน
2. รวบรวมข้อมูลสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่ใช้คำว่า “ตา”
3. วิเคราะห์ความหมายและการปรากฏของสำนวนญี่ปุ่นที่ใช้คำว่า “ตา”
4. วิเคราะห์ความหมายและการปรากฏของสำนวนไทยที่ใช้คำว่า “ตา”
5. เปรียบเทียบความหมายและการปรากฏในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย
6. เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้ข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนวน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมาย
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมาย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนวน

พัชรี พลาวงศ์ (2540: 50-51) ได้กล่าวถึงสำนวนว่า “คำประเภทสำนวน (idioms) เป็นกลุ่มคำที่ให้ความหมายทั้งกลุ่มไม่ให้ความหมายแยกคำ จะเดาความหมายของคำใดคำหนึ่งในกลุ่มคำว่าเป็นความหมายของทั้งกลุ่มไม่ได้ เช่น kick the bucket หมายถึง ตาย เป็นต้น และอธิบายต่อว่าความหมายของสำนวนว่า สำนวนมิได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามความหมายของแต่ละคำ ซึ่งอาจจะมี ความหมายโดยดูจากความหมายเดิมในคำแต่ละคำได้ แต่สำนวนบางสำนวนจะมีความหมายแตกต่างจากความหมายของคำศัพท์เดิมไปเลย

โครงการวิจัยเปรียบเทียบสำนวนของมหาวิทยาลัยเอเชียที่ประเทศญี่ปุ่น (亜細亜大学 慣用句比較研究プロジェクト Ajiadaigaku kanyoukuhikakukenkkyu purojekuto. 1998: 16-17)

เปรียบเทียบสำนวนที่ใช้คำเกี่ยวกับร่างกายในภาษาต่าง ๆ และได้ยกตัวอย่างสำนวนไทยที่ใช้คำว่า “ตา” เช่น “ตากบ” ซึ่งใช้เปรียบเทียบข้าวที่หุงสุก ๆ คิบ ๆ ที่ลักษณะคล้ายกับตากบ และ “ตาปลาตุก” และ “ตาจระเข้” ซึ่งแสดงรูปแบบของตา และ “ตาเป็นสับประรด” ซึ่งหมายถึง เห็นได้ทั่วถึง เป็นต้น จะเห็นได้ว่า คำที่ใช้ในสำนวนหรือสิ่งที่แสดงในสำนวนเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับชีวิตของคนไทย

นอกจากนี้ กลุ่มวิจัยนี้ได้กล่าวถึงสำนวนญี่ปุ่นที่ใช้คำว่า “目 me” ซึ่งหมายถึง ตา ว่าในสังคมญี่ปุ่น ความร่วมมือกันและมีมิตรภาพในกลุ่มสำคัญมากกว่าการยืนกรานของตนเอง คนในสังคมแบบนี้มักจะคิดทั่วไปว่า บางครั้งจะสื่อสารด้วยสายตาไม่ใช้การพูด การสื่อความด้วยสายตามักจะเป็นการส่งสัญญาณด้วยสายตา เช่น “目配せする mekubasesuru” ส่งสัญญาณด้วยสายตา “目

をやる me o yaru” ส่งสายตา “目をつける me o tsukeru” มีความสนใจ เป็นต้น และมีสำนวนที่ความหมายเปลี่ยนจากการส่งสายตาถึงการดูแล เช่น “目を配る me o kubaru” มองอย่างระมัดระวัง “目を掛ける me o kakeru” ให้ความเมตตา “目が届く me ga todoku” ดูแลให้ทั่ว เป็นต้น (1998: 38)

โยชิฮิโกะ อิเกกามิ (池上 嘉彦 Yoshihiko Ikegami. 2523: 41-42) กล่าวถึงสำนวนเกี่ยวกับร่างกายว่า การนำคำเกี่ยวกับร่างกายมาใช้กับสิ่งอื่น ๆ มีในภาษาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่วิธีการใช้ของแต่ละภาษาอาจไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่างที่มีในทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ เช่น “机の足 (tsukue no ashi) legs of a desk” “釘の頭 (kugi no atama) head of a needle” “瓶の首 (bin no kubi) neck of a bottle” “椅子の腕 (isu no ude) arm of a chair” “河口 (kakou) mouth of a river” เป็นต้น ส่วนสำหรับคำว่า “foot of mountain” คำว่า “山の足 (yama no ashi) เท้าเขาหรือตีนเขา” ไม่มี แต่เนื่องจากมีคำว่า “足引きの (asibikino) ดึงเท้า” ซึ่งเป็นคำแสดงตีนเขา อาจจับความหมายของคำว่า “foot” กับ “足 (ashi) เท้า” มีแนวความคิดเดียวกัน ตัวอย่างของการนำคำเกี่ยวกับร่างกายของคนมาใช้กับสิ่งอื่น ๆ มีจำนวนมาก เพราะเมื่อคนเราอาจคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้น เราก็จะทำให้ตนเองเป็นใจกลางในโลก

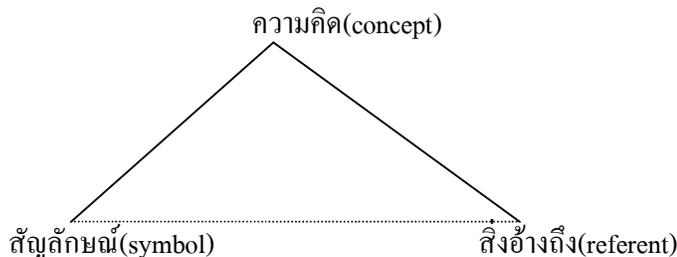
อาคิฮิโกะ โยเนกาวะ (米川 明彦 Akihiko Yonekawa. 2005: 559) ได้กล่าวถึงสำนวนใช้คำว่า “ตา” ในภาษาญี่ปุ่นว่า ในสำนวนเกี่ยวกับร่างกายในภาษาญี่ปุ่น สำนวนใช้คำว่า “ตา” มีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากตาซึ่งเป็นอวัยวะที่ดูสิ่งต่าง ๆ มีความหมายที่ขยายมากขึ้น เช่น สายตา วิธีมอง กำลังสายตา ทักษะ ความสามารถในการมอง กรณีแวดล้อม เป็นต้น

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมาย

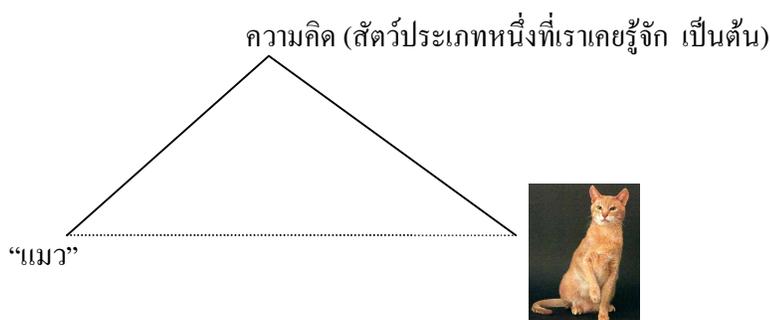
คุณหญิงสุริยา รัตนกุล (2546: 89-90) ได้กล่าวถึงความหมายประเภทต่าง ๆ ในภาษา มีความหมายสองแบบที่เป็นวิวัฒนาการก้าวสำคัญก้าวหนึ่งในวิชาอรรถศาสตร์ คือ ความหมายประจำรูปภาษา (sense) และความหมายอ้างอิง (reference) ความหมายประจำรูปภาษา (sense) เป็นความหมายที่มีอยู่ในตัวของตัวเองโดยไม่ต้องอ้างอิงไปถึงสิ่งอื่น เช่น เราได้ฟังคำว่า “เสื้อขาว” เราก็นึกถึงเสื้อสีขาวทั่วไป ส่วนความหมายอ้างอิง (reference) เป็นความหมายที่เชื่อมโยงระหว่างความหมายประจำรูปภาษากับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่ในโลกที่มีลักษณะทางกายภาพ เช่น คำว่า “เสื้อขาว” ที่กล่าวมาแล้วก็อาจจะมี ความหมายอ้างอิงที่มีความหมายพิเศษ เช่น เสื้อผ้าลูกไม้ขาวตัวที่เราเห็นใส่อยู่บนหุ่นในร้านสรรพสินค้า ที่มีราคาแพงน่าตกใจถึงสองหมื่นบาท ฯลฯ

ออกเดินและริชาร์ดส์ (Ogden & Richards) (สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง. 2546: 52-54; อ้างอิงจาก Charles Kay Ogden. ; & I. A. Richards. 1946: 11) ได้แสดงเรื่องความหมายในภาษาด้วย

แผนภูมिरูปสามเหลี่ยมดังนี้

สัญลักษณ์(symbol) ในแผนภูมิข้างต้น คือ สัทภาพทางภาษา เช่น คำ ประโยค ข้อความ เป็นต้น ส่วนสิ่งอ้างอิง(referent) คือ วัตถุ สิ่งของต่างๆ กริยาอาการ คุณสมบัติต่างๆ เป็นต้น และความคิด(concept) ก็คือ ความหมายอ้างอิง (reference) เช่น

ความสัมพันธ์ระหว่างสามปัจจัยนั้น สัญลักษณ์กับสิ่งอ้างอิงเชื่อมโยงกันด้วยเส้นจุดไขว่ปลา ซึ่งแสดงว่า เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ตรง หมายความว่า ความสัมพันธ์นั้น จะเกิดด้วยการสอดประสานความคิด เช่น เมื่อเราได้ยินสัทภาพ (ในแผนภูมิเป็นสัญลักษณ์) ว่า “แมว” เราก็นึกถึงสัตว์ประเภทหนึ่งที่เราเคยรู้จักที่มีลักษณะตรงกับสัญลักษณ์นั้น

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน

เพ็ญแข วัฒนสุนทร (2523: 32-49) ได้กล่าวถึงค่านิยมของคนไทยที่ได้จากการวิเคราะห์สำนวน ว่า สำนวนอาจบอกค่านิยมของคนในสังคมได้ และได้จัดหมวดหมู่เป็นหัวข้อ ๆ ว่า คนไทยมีค่านิยม ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักจริยธรรม และคุณธรรมคำสอนตามแนวปรัชญาของพระพุทธศาสนา

1.1 เรื่องความไม่ประมาท ติความเกี่ยวกับการเตือนแนะ หรือห้ามปรามไม่ให้ประมาททั้งสิ้น เช่น สำนวนว่า “ให้ดูตาม้าตาเรือ”

1.2 ปรัชญาของพุทธศาสนาสอนให้ทำความดี หากความสุขความสงบจิตใจตนเอง เช่น

สำนวนว่า “คนดีผีคุ้ม”

2. ยกย่องอำนาจ ยศศักดิ์ ชาติวุฒิ ตำแหน่ง ฐานานุกรม และเผ่าพันธุ์ เช่น สำนวนว่า “ลูกชาติลูกตระกูล”

3. ยกย่องผู้มีอาวุโส ครูบาอาจารย์ นักปราชญ์ ผู้รู้และสนับสนุนการเล่าเรียนวิชาการศึกษา เช่น สำนวนว่า “สิบรู้ไม่เท่าชำนาญ”

4. นิยมความสุภาพอ่อนโยน ไม่ชอบความก้าวร้าวมุทะลุ เช่น สำนวนว่า “บัวไม่ให้ช้ำ”

5. ชอบชีวิตง่าย ๆ รักความสันโดษ เช่น สำนวนว่า “ตามมีตามเกิด”

6. รักหน้า รักเกียรติ ชอบความมีหน้าตา เช่น สำนวนว่า “ขายหน้า” “ตากหน้า”

7. กตัญญูกตเวที เช่น สำนวนว่า “เพื่อนเราเผาเรือน”

8. เทิดทูนสถาบันกษัตริย์ เช่น สำนวนว่า “พ่อขุน”

9. รักพวกพ้องใจนักเลง เช่น สำนวนว่า “ขายหน้า” “ตากหน้า”

10. รู้จักที่ต่ำที่สูง ความเกรงใจ ความอดกลั้น เช่น สำนวนว่า “ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ”

11. รู้จักประสานประโยชน์ ประนีประนอม เช่น สำนวนว่า “น้ำน้อยยอมแพ้ไฟ”

12. ให้ความสำคัญแก่บุรุษมากกว่าสตรี เช่น สำนวนว่า “ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร”

13. ยอมรับธรรมชาติ หรือ เคารพกรรม เช่น สำนวนว่า “แล้วแต่ฟ้าดิน”

14. เห็นความสำคัญของการพูด เช่น สำนวนว่า “น้ำท่วมปาก”

15. ชอบความสนุกสนาน หรูหรา โอ้อ่า ทำอะไรใหญ่โต ใจกว้าง เช่น สำนวนว่า “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม”

16. ยกย่องเงิน และความมั่งคั่ง เช่น สำนวนว่า “เงินตราคือพระเจ้า”

17. นิยมอาชีพสบาย งานเบา ชอบอาชีพรับราชการ รักความสวยงาม ประณีต เช่น สำนวนว่า “هابดีกว่าคอน” “ลูกผู้ชายลายมือนั้นคือยศ เจ้าจงอุดส่าห์ทำสม่าเสมอน”

18. รักความเป็นไท ความมีอิสระเสรี ความสะดวกสบาย เช่น สำนวนว่า “ต่างคนต่างจิตต่างใจ”

19. ให้อภัยง่าย สบาย ไม่ผูกพยาบาท อะลุ่มอล่วย ออมชอบ ปรับตัวเก่ง ไม่สนใจสิ่งเล็กน้อย เช่น สำนวนว่า “ชั่วช่างชี ดีช่างสงฆ์”

ยูโกะ โทบายาชิ (小林 裕子 Yuko Kobayashi. 1987: 32-49) ได้เปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนอังกฤษ และกล่าวว่า ในการแสดงความรู้สึก มักจะใช้สำนวนที่มีกำหนดการในการใช้ภาษาแต่ละภาษาแตกต่างกัน บางครั้งแสดงโดยใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ เราจึงไม่เข้าใจได้ เช่น

1. 目を細めた Me o hosometa ทำให้ตาแคบ

His eyes narrowed.

สำนวนทั้งสองแสดงทำหน้าที่ตาเหมือนกัน แต่ความรู้สึกที่แสดงแตกต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นแสดงความรู้สึก ส่วนในสำนวนอังกฤษแสดงความสงสัย

2. 目尻を下げる Mejiri o sageru ทำให้หางตาลง

Eyes drawn down

สำนวนทั้งสองแสดงทำให้หางตาลง แต่ความรู้สึกที่แสดงแตกต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นแสดงความรู้สึก ส่วนในสำนวนอังกฤษแสดงความซึมเซา

3. 白い目 Shiroi me ตาขาว

Black look

สำนวนทั้งสองมีความหมายว่า ดูถูกหรือใจดำ แต่การปรากฏของคำในสำนวนแตกต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้คำว่า ขาว ส่วนในสำนวนอังกฤษใช้คำว่า Black เนื่องจาก Dirty look หมายถึงสายตาใจดำและ Dirty มีความหมายคล้ายกับคำว่า Black

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวน

แลนดรู ลอสพิน กิวก้า (2544: 50-51) ได้กล่าวถึงสำนวนว่า สำนวนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงการทำงานของร่างกายและการนำบทบาทการทำงานของอวัยวะมาเปรียบและใช้เป็นสำนวนเพื่อสอนใจหรือเตือนใจมนุษย์ด้วยกันในด้านของพฤติกรรม การกระทำ

วู ถิ กิม จี. (2550: 1-2) ได้กล่าวถึงสำนวนว่า สำนวนมีความหมายแตกต่างไปจากความหมายเดิมหรือความหมายหลักของคำหรือกลุ่มคำนั้น ๆ กล่าวคือ เป็นความหมายโดยนัยหรือความหมายเชิงเปรียบเทียบ นอกจากนี้ การศึกษาสำนวนมีความสำคัญในด้านวัฒนธรรม เพราะสำนวนส่วนใหญ่สร้างขึ้นมาจากคตินิยมของบรรพบุรุษที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น บางทีก็แฝงไว้ด้วยปรัชญาชีวิต ข้อคิด ข้อพึงปฏิบัติเพื่อสร้างสำนึกสังคม แสดงถึงภูมิปัญญาของมนุษย์ในแต่ละชนชาติ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมาย

โย มาสึโมโตะ (松本 曜 Yo Matsumoto, 2000: 319-320) ได้อธิบายเกี่ยวกับการขยายความหมายของคำที่แสดงอวัยวะร่างกายไปสู่คำที่แสดงสิ่งของในสำนวนญี่ปุ่นว่า การขยายความหมายของคำว่า “ตา” มาจากความใกล้เคียงกันทางด้านรูปแบบ เช่น ก. さいころの目 saikoro no

me (ตาของลูกเต้า) ข. 割丸目 wareme (รอยแตก รอยปริ) ข้อ ก. แสดงรูปแบบเป็นทรงกลมและเล็ก ส่วนข้อ ข. มาจากลักษณะรูปของตา

อุทุมพร มีเจริญ (2542: 219-220) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย ความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษา มี 3 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ (space) เวลา (time) และคน (person) “พื้นที่” สะท้อนให้เห็นจากความหมายเปรียบเทียบว่า ตำแหน่ง “พื้นที่” มาตราวัด รูปร่าง ลักษณะ ส่วนประกอบของสรรพสิ่ง วัตถุ และอุปกรณ์ “เวลา” สะท้อนให้เห็นจากความหมายเปรียบเทียบว่า เวลา และลำดับที่ และ “คน” สะท้อนให้เห็นจากความหมายเปรียบเทียบว่า ชื่อเสียง เกียรติยศ คน อากาการ การกระทำ การเดินทาง ความรู้สึก การรับรู้ การครอบครอง การพูดและอาการที่เกี่ยวข้องกับการพูด ความสำคัญหรือสาระสำคัญ ความคิด เรื่องที่ไม่เปิดเผย ลักษณะนิสัย และร่างกาย ความหมายเปรียบเทียบดังกล่าว เป็นผลมาจากคำศัพท์อวัยวะร่างกายปรากฏในบริบทที่แตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า “หน้า” เมื่อปรากฏร่วมกับคำนามสถานที่ ทำให้มีความหมายแสดง ตำแหน่ง แต่เมื่อมาปรากฏร่วมกับคำกริยา ทำให้มีความหมายแสดง ชื่อเสียง เกียรติยศ เป็นต้น

ไนดา (Nida) (อุทุมพร มีเจริญ. 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) ได้เสนอการแยกออกเป็นความหมายย่อยเพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำ ซึ่งเรียกว่า วรรณลักษณะ (Semantic feature) การวิเคราะห์วรรณลักษณะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของความหมาย เช่น

พ่อ	แม่
[มีชีวิต]	[มีชีวิต]
[มนุษย์]	[มนุษย์]
[มีลูก]	[มีลูก]
[เพศชาย]	[เพศหญิง]

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คำว่า พ่อ กับแม่ ต่างกันที่คุณสมบัติ [ชาย] กับ [หญิง] การวิเคราะห์วรรณลักษณะแสดงให้เห็นคุณสมบัติทางความหมายเล็กน้อยเพียงใด ทำให้ความหมายของคำนั้นชัดเจนมากขึ้น

อุทุมพร มีเจริญ (2542: 115) ได้วิเคราะห์คำว่า “ตา” ในเชิงความหมายเปรียบด้วยคำว่า “แก้วตา” องค์ประกอบทางความหมาย ดังนี้

แก้ว	+	ตา
[นาม]		[อวัยวะร่างกาย]
[หินแข็งใส]		[ใช้ดูสิ่งต่าง ๆ]
		[รูปทรงรี]

คำว่า “แก้ว” เป็นนามประเภทวัตถุที่หมายถึงหินแข็งใส และ “ใช้ดูสิ่งต่าง ๆ” ซึ่งเป็น

องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” ทำให้คำว่า “แก้วตา” เป็นสิ่งที่มีลักษณะแข็งใสที่ทำให้เรามองเห็น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญ สิ่งนี้ทำให้คำว่า “ตา” มีความหมายเปรียบแสดง คนที่เป็นที่รัก

สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548: 33) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “ใจ” ตาม

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึกและคิด แต่ในกรณีที่ว่า “ใจ” ร่วมกับคำอื่น ๆ เช่น เห็นใจ คิใจ ใจร้าย เป็นต้น ความหมายของคำว่า “ใจ” ไม่ได้มีความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึกและคิด แต่มีความหมายที่อ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง เช่น คำว่า “ใจดี” หมายถึง มีใจเมตตา กรุณา ไม่โกรธง่าย และคำว่า “ใจดี” จัดเป็นคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายของลักษณะนิสัยของมนุษย์ ความหมายในเชิงเปรียบเทียบของคำว่า “ใจ” ที่สุกัญญาพบจากการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- (1) ความหมายแสดงถึงคน
- (2) ความหมายแสดงการกระทำ
- (3) ความหมายแสดงสภาพ
- (4) ความหมายแสดงความรู้สึก
- (5) ความหมายแสดงลักษณะนิสัย

วรรณภา ชินวิทย์ (2546: 66-74; 77-78) ได้ศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำว่า “หน้า” และจัดกลุ่มความหมายของคำว่า “หน้า” ดังต่อไปนี้

- (1) ความหมายแสดงลักษณะหน้าตา
- (2) ความหมายแสดงความรู้สึก
- (3) ความหมายแสดงถึงคน
- (4) ความหมายแสดงพฤติกรรม
- (5) ความหมายแสดงชื่อเสียง เกียรติยศ การยอมรับยกย่องจากผู้อื่น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรากฏของคำในสำนวน

แลนดรู ลอสฟิน กิวก้า (2544: 162) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนโรมานีเยและสำนวนไทย และได้กล่าวถึงการปรากฏในสำนวนดังต่อไปนี้

1. สำนวนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ แสดงให้เห็นว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่พึงธรรมชาติและรู้จักหาวิธีการดำเนินให้เกิดความสะดวกสบาย
2. การศึกษาภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตพบว่า คนโรมานีเยกับคนไทยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายกัน ซึ่งเป็นเกษตรกรรมอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ การตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจึงอยู่ใกล้แหล่งน้ำ

3. การศึกษาภาพสะท้อนด้านประเพณีและศาสนาพบว่า คนโรมาเนียกับคนไทยมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับประเพณีและศาสนาว่า ประเพณีเป็นระเบียบของสังคมที่ช่วยให้สมาชิกของสังคมเข้ากันได้

ซุนซึล ควน (2537: 174) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเกาหลีและสำนวนไทย และได้พบว่า สำนวนแสดงให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศในด้านต่าง ๆ เช่นสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

ผู้วิจัยสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวว่า สำนวนมีความหมายโดยนัย เนื่องจากคำบางคำในสำนวนมีความคิดเฉพาะของแต่ละกลุ่มชนชาติ และการปรากฏในสำนวนจึงสะท้อนให้เห็นค่านิยม ความคิด ทศนคติ ขนบประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนชาติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดของ ไนดา (Nida) (อุทุมพร มีเจริญ. 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 3 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่น

ในภูมิหลังผู้วิจัยได้กล่าวมาให้เห็นว่า สำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” ในภาษาญี่ปุ่น เมื่อนำมาใช้ในความหมายเปรียบจะไม่สามารถแปลเป็นภาษาไทยโดยตรงได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนทั้งสองภาษา มีความหมายใดบ้าง และในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นตามแนววรรณศาสตร์ปริชานจากการปรากฏของ “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นรวมทั้งวิเคราะห์ความหมายของสำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” เพื่อจะเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยและการปรากฏของ “ตา” ในสำนวน

ผู้วิจัยจะนำองค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” โดยการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ซึ่งนำมาจากพจนานุกรมโคชิเอน(広辞苑 Kojien. 1991: 2342) ของอิวานามิโชเต็น(岩波書店 Iwanami shoten) และพจนานุกรมเก็งเซ็ง(言泉 Gensen. 1989: 2262 - 2263) ของโชกาคูกัน(小学館 Shogakukan) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความหมายตามหลักของไนดา(Nida) (อุทุมพร มีเจริญ. 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรม

3.1.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรมโคชิเอน(広辞苑 Kojien)

ความหมายหลัก	ความหมายย่อย
1. 物を見る働きをする所。 อวัยวะที่ใช้ในการมอง	1.1 視覚器官の通称、眼球 ดวงตา
	1.2 物を見る時の目の辺の様子。めつき。まなざし。 สภาพบริเวณรอบดวงตา สายตา ทิศทางที่มอง
2. 目の働き。 หน้าที่ของตา	2.1 物を見る機能。 ความสามารถในการมอง
	2.2 見ること。見えること。 การมอง การเห็น
	2.3 注意してみること。見張り。監視。 การมองอย่างระมัดระวัง การเฝ้าดู
	2.4 文字を読むこと。読字能力。 การอ่านตัวหนังสือ ความสามารถในการอ่านตัวหนังสือ
	2.5 物事を見抜く力。洞察力。 ความสามารถในการวินิจฉัย

ความหมายหลัก	ความหมายย่อย
3. 目に見えたもの。 สิ่งที่เคเห็น	3.1 目に映る、物の姿・形・様子。 รูปร่างหรือรูปแบบหรือสภาพของสิ่งที่เห็น
	3.2 見た時期。 ช่วงเวลาทีเห็น
	3.3 物事に出会った体験。 ประสบการณ์ทีเห็น
4. 目に似た形のもの。 สิ่งทีมีรูปพรรณสัณฐาน เหมือนตา	4.1 めだまの形をしたもの。 สิ่งทีมีลักษณะกลมเหมือนดวงตา
	4.2 縦横に交わったものによって囲まれた、すきま。 ช่องทีเกิดจากเส้นทแยงตัดกัน
	4.3 囲碁で石が活けるために必要で相手が打つことのできない点。 ตำแหน่งหรือช่องสำคัญทีจะเอาชนะคู่ต่อสู้ในการเล่นหมากล้อมญี่ปุ่น
	4.4 線状のものなどが交わってできた所。 ปมของเชือก
	4.5 列に並んだ（筋状の）すきまや凹凸。 ลักษณะทีเรียงกันคล้ายฟันเลื่อยหรือซี่หวี
	4.6 もののすきま。 ช่องหรือช่องว่าง
	4.7 賽の面につけた点のしるし。またその点の数。 แต้มของลูกเต๋า
	4.8 物差・秤など計量器に打った、量を読むための刻みのしるし。 ขีด(สเกล)แสดงหน่วยย่อยของเครื่องวัด
5. 物の重さに関するこ と。 ความเกี่ยวข้องกัน้ำหนัก	5.1 秤で計る量。重さ。 ปริมาณทีวัด น้ำหนักทีวัด
	5.2 匁に同じ。 มาตราชั่งน้ำหนักญี่ปุ่น
6. 物の接する所などに 生ずる筋。 รอยหรือตะเข็บหรือแนว ของสิ่งทีอยู่ติดกัน	6.1 端と端、縁と縁とが相合うところ。 แนวทีอยู่ติดกัน
	6.2 木材の切り口にあらわれる年輪の線・模様。もくめ。 ลายหรือวงปีในเนื้อไม้

3.1.2 ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรมเก็งเซ็ง (言泉 Gensen)

ความหมายหลัก	ความหมายย่อย
1. 人や動物に備わる感覚器官の一 อวัยวะสัมผัสประเภทหนึ่งของ คนหรือสัตว์	1.1 光の刺激を受けて外界の状況を知るための器官。また特に視器の主要部分である眼球をいう。 อวัยวะที่รู้สภาพการณ์ภายนอกโดยการกระตุ้นของแสง โดยเฉพาะที่เรียกว่าดวงตา ซึ่งเป็นส่วนหลักของอวัยวะที่ใช้ในการดู
2. 目のはたらきをいう。 บอกหน้าที่ของตา	2.1 ものを見る目。またものを見る動作。 ตาที่ดูสิ่งของ หรือการกระทำที่ดูสิ่งของ
	2.2 対象を見る目の向き。視線。 ทิศทางของตาที่มองสิ่งของ สายตา
	2.3 目の様子。めつき。まなざし。また目で情意を表すしぐさ。 สภาพของตา สายตา ทิศทางที่มอง หรืออากัปกิริยาที่แสดง ความรู้สึกด้วยตา
	2.4 注意して見ること。注目。 การมองอย่างระมัดระวัง การเฝ้าสังเกต
	2.5 目で見た感じ。それを見るとき気持ち。 ความรู้สึกที่มองด้วยตา ความรู้สึกขณะที่มองเห็น
	2.6 その立場に立って見ること。それを見る立場。見方。 การมองในฐานะใดฐานะหนึ่ง มุมมอง
	2.7 対象を正當に認識し評価する力。鑑賞、鑑定、洞察、識別などをする目の力。眼力。見識。めがね。 ความสามารถในการรับรู้และการประเมินค่าที่ถูกต้อง ความสามารถของตาในการลึมรส การประเมิน การมองเห็น ความจริง และการพิจารณา พลังของตา แวนตา
	2.8 好意、鼻屑などの心ざし。 การใส่ใจคำนึงถึง เช่น เจตนาดี การนิยมชมชอบ
	2.9 動物の目に準ずる機械の作用。 หน้าที่ของเครื่องใช้ที่เหมือนกับตา
3. 見る対象をいう。 บอกสิ่งที่เป็นเป้าหมายในการดู	3.1 見る対象となる様子や顔・姿。 รูปร่าง รูปแบบ หรือสภาพของสิ่งของ

3. 見る対象をいう。 บอกสิ่งที่เป็นเป้าหมาย ในการดู	3.2 目に見る姿、様子の意から転じて、その者が会おう、自身の有様、境地、境遇。体験。รูปร่าง สภาพของสิ่งของ สภาพของตนเอง สภาวะ สภาพการณ์ หรือประสบการณ์ ซึ่งนำมาจากรูปร่างหรือสภาพของสิ่งของที่เคยเห็น
4. 位置、形状、価値などが、目にてている物事をいう บอกสิ่งที่มีตำแหน่งหรือรูปแบบหรือคุณค่าที่เหมือนตา	
5. 交差する何本もの線状の間のできる隙間 ช่องว่างที่เกิดจากเส้นทแยงตัดกัน	
6. 相接する物と物との間の隙間 ช่องหรือช่องว่างระหว่างสิ่งของสองสิ่งขึ้นไปซึ่งอยู่ใกล้กัน	
7. 間をおいて並んでいる線條・節。 ลักษณะที่เรียงกันคล้ายฟันเลื่อยหรือซี่หวี	
8. 囲碁で、連結が完全な石で囲んである一つ、または連結した二つの空点。 จุดหนึ่งที่ล้อมเต็มทีหรือจุดสองที่ต่อเนื่อง	
9. 空間的、時間的な 切れ目。転じて計量の 区切りや単位にもい う。 ขอบเขตของเวลาหรือ สถานที่ อาจเรียกได้ว่า วรรคหรือหน่วยเป็นต้น	9.1 二つの物、あるいは二つの事態の区切りや接点。 จุดแยกหรือจุดต่อเชื่อมของสิ่งของหรือสถานการณ์
	9.2 異質のものが占めている小さな部分。 ส่วนที่เล็กซึ่งไม่เหมือนกับส่วนอื่น
	9.3 異なる状況に転ずる境目。状況が転換する時点。 เส้นบอกเขตขณะที่สถานการณ์เปลี่ยนไป จุดเวลาที่เปลี่ยนสถานการณ์
	9.4 計量・計測のために、秤その他の計器類に刻んだしるし。また 秤や枰ではかる量。 การขีดเป็นขั้นๆ ในเครื่องวัดต่างๆ เพื่อการวัดความยาวหรือความจุ ปริมาณที่วัดมา
	9.5 器の容量。全量。転じて物事の可能な範囲。 ความจุของภาชนะ ปริมาตรทั้งหมด หรือขอบเขตที่สามารถทำได้
	9.6 近世における銀貨の量目の単位、匁の略。 หน่วยวัดปริมาตรของน้ำหนักเหรียญเงินสมัยใหม่

ผู้วิจัยได้นำความหมายของคำว่า “ตา” (目 Me) ทั้งความหมายหลักและความหมายย่อยโดยสามารถสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	
1. อวัยวะที่ใช้ในการมอง	1.1 ดวงตา	
	1.2 สภาพบริเวณรอบดวงตา	1.2.1 สายตา
		1.2.2 ทิศทางที่มอง
2. หน้าที่ของตา	2.1 ความสามารถของตาในการมอง	
	2.2 การมอง การเห็น	
	2.3 ขอบเขตในการดู ทักษะวิสัย	
	2.4 การมองอย่างระมัดระวัง การเฝ้าดู	
	2.5 การมองในฐานะใด ในฐานะหนึ่ง มุมมอง	
	2.6 ความสามารถในการวินิจฉัย	
	2.8 ความรู้สึกในการมอง และความรู้สึกขณะมองเห็นอยู่	
	2.9 การใส่ใจ เช่น เจตนาดี การนิยมชมชอบ	
	2.10 หน้าที่ของเครื่องใช้ที่เหมือนกับตา	
	2.11 การอ่านตัวหนังสือ ความสามารถในการอ่านตัวหนังสือ	
	3. สิ่งที่เคยเห็น	3.1 รูปร่างหรือรูปแบบหรือสภาพของสิ่งที่เห็น
3.2 ช่วงเวลาที่เห็น		
3.3 ประสบการณ์ที่เห็น		
4. สิ่งที่มีรูปพรรณสัณฐานเหมือนตา	4.1 สิ่งที่มีลักษณะกลมเหมือนดวงตา	
	4.2 ช่องที่เกิดจากเส้นทแยงตัดกัน	
	4.3 ช่องตารางหมากญี่ปุ่น	
	4.4 ปมของเชือก	
	4.5 ลักษณะที่เรียงกันคล้ายฟันเลื่อยหรือซี่หวี	
	4.6 ช่องหรือช่องว่าง	
	4.7 เต็มของลูกเต๋า	

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”
5. สิ่งที่มีคุณค่าเหมือนตา	5.1 ความสำคัญ
6. สิ่งที่มีตำแหน่งเหมือนตา	6.1 ตำแหน่งศูนย์กลาง
7. ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนักร	7.1 น้ำหนักที่ชั่งโดยเครื่องชั่ง
	7.1 หน่วยกิจของน้ำหนักหรือเงินในสมัยใหม่
8. รอยหรือตะเข็บหรือแนวของสิ่งที่อยู่ติดกัน	8.1 แนวที่อยู่ติดกัน
9. เส้นหรือข้อที่เรียงกัน	9.1 ลายหรือวงปีในเนื้อไม้
10. ขอบเขตของเวลาหรือของสถานที่	10.1 จุดแยกของสิ่งของหรือสถานการณ์
	10.2 ส่วนที่เล็กซึ่งไม่เหมือนกับส่วนอื่น
	10.3 เส้นบอกเขตขณะที่สถานการณ์เปลี่ยนไป จุดเวลาที่เปลี่ยนสถานการณ์
	10.4 การขีดเป็นชั้นๆ ในเครื่องวัดต่าง ๆ เพื่อการวัดความยาวหรือความจุ ปริมาณที่วัดได้
	10.5 ความจุของภาชนะ ปริมาตรทั้งหมด

3.2 องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและหลักเกณฑ์วิเคราะห์ของ ไนดา (Nida) (อุทุมพร มีเจริญ, 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) มาได้ด้วย จึงได้จำแนกองค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” จากการเรียบเรียงความหมายในพจนานุกรม 2 เล่มดังกล่าวดังต่อไปนี้

ความหมายหลัก	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”		องค์ประกอบทางความหมาย
1. อวัยวะที่ใช้ในการมอง	1.1 ดวงตา		1.1.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [ดวงตา]
	1.2 สภาพบริเวณรอบดวงตา	1.2.1 สายตา	1.2.1.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [สภาพบริเวณรอบดวงตา] [สายตา]
		1.2.2 ทิศทางที่มอง	1.2.2.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [สภาพบริเวณรอบดวงตา] [ทิศทางที่มอง]

ความหมายหลัก ของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำ ว่า “ตา”
2. หน้าที่ของตา	2.1 ความสามารถของตาในการมอง	2.1.1. [หน้าที่ของตา] [ความสามารถของตาในการมอง]
	2.2 การมอง การเห็น	2.2.1 [หน้าที่ของตา] [การมอง การเห็น]
	2.3 ขอบเขตในการดู ทักษะวิสัย	2.3.1 [หน้าที่ของตา] [ทักษะวิสัย]
	2.4 การมองอย่างระมัดระวัง การเฝ้าดู	2.4.1 [หน้าที่ของตา] [การเฝ้าดู]
	2.5 การมองในฐานะใด ในฐานะที่มองสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง	2.5.1 [หน้าที่ของตา] [ฐานะ]
	2.6 ความสามารถในการวินิจฉัย	2.6.1 [หน้าที่ของตา] [ความสามารถในการวินิจฉัย]
	2.7 ความรู้สึกในการมอง และความรู้- สึกนั้น	2.7.1 [หน้าที่ของตา] [ความรู้สึก]
	2.8 การใส่ใจ เช่น เจตนาดี การนิยม ชมชอบ	2.8.1 [หน้าที่ของตา] [การใส่ใจ]
	2.9 หน้าที่ของเครื่องใช้ที่เหมือนกับตา	2.9.1 [หน้าที่ของตา] [หน้าที่ของเครื่อง]
	2.10 การอ่านตัวหนังสือ ความสามารถ ในการอ่านตัวหนังสือ	2.10.1 [หน้าที่ของตา] [ความสามารถในการอ่าน]
3. สิ่งที่เคยเห็น	3.1 รูปร่างหรือรูปแบบหรือสภาพของ สิ่งของที่เห็น	3.1.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [รูปร่างที่เห็น]
		3.1.2 [สิ่งที่เคยเห็น] [รูปแบบที่เห็น]
		3.1.3 [สิ่งที่เคยเห็น] [สภาพที่เห็น]

ความหมายหลัก ของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำ ว่า “ตา”
3. สิ่งที่เคยเห็น	3.2 ประสบการณ์ที่เห็น	3.2.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [ประสบการณ์ที่เห็น]
	3.3 ช่วงเวลาที่เห็น	3.3.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [ช่วงเวลาที่เห็น]
4. สิ่งที่มีรูปพรรณ สัณฐานเหมือนตา	4.1 สิ่งที่มีลักษณะกลมเหมือนดวงตา	4.1.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ลักษณะกลม]
	4.2 ช่องที่เกิดจากเส้นแรงแทงตัดกัน	4.2.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องของตาข่าย]
	4.3 ช่องตารางหมากญี่ปุ่น	4.3.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องเป็นสี่เหลี่ยม]
	4.4 ปมของเชือก	4.4.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ปม]
	4.5 ลักษณะที่เรียงกันคล้ายฟันเลื่อยหรือ ซี่หวี	4.5.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [สิ่งที่เรียงกัน]
	4.6 ช่องหรือช่องว่าง	4.6.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องว่าง]
	4.7 แด้มของลูกเต๋า	4.7.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [แด้มของลูกเต๋า]
5. สิ่งที่มีคุณค่า เหมือนตา	5.1 ความสำคัญ	5.1.1 [คุณค่าของตา] [ความสำคัญ]
6. สิ่งที่มีตำแหน่ง เหมือนกับตา	6.1 ตำแหน่งศูนย์กลาง	6.1.1 [ตำแหน่งของตา] [ศูนย์กลาง]

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”
7. ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก	7.1 น้ำหนักที่ชั่งโดยเครื่องชั่ง	7.1.1 [ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก] [น้ำหนัก]
	7.2 หน่วยน้ำหนัก เหรียญเงินในสมัยโบราณ	7.2.1 [ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก] [หน่วยน้ำหนัก]
8. รอยหรือตะเข็บหรือแนวของสิ่งที่อยู่ติดกัน	8.1 แนวที่อยู่ติดกัน	8.1.1 [สิ่งที่อยู่ติดกัน] [แนวที่อยู่ติดกัน]
9. เส้นหรือข้อที่เรียงกัน	9.1 เส้นหรือลายในวงปีของต้นไม้	9.1.1 [เส้นที่เกิดจากสิ่งของเรียงกัน] [เส้น]
		[เส้นที่เกิดจากสิ่งของเรียงกัน] [ลาย]
10. ขอบเขตของเวลาหรือของสถานที่	10.1 จุดแยกของสิ่งของหรือสถานการณ์	10.1.1 [ขอบเขต] [จุดแยก]
	10.2 ส่วนเล็ก ๆ จุดเล็ก ๆ ที่ต่างจากส่วนอื่น	10.2.1 [ขอบเขต] [ส่วนขนาดเล็ก]
	10.3 จุดเปลี่ยน, เวลาขณะที่สถานการณ์เปลี่ยน	10.3.1 [ขอบเขต] [ขณะที่เปลี่ยน]
	10.4 การขีดเป็นชั้นๆ ในเครื่องวัดต่าง ๆ หรือปริมาณที่วัดได้	10.4.1 [ขอบเขต] [การขีด]
		10.4.2 [ขอบเขต] [ปริมาณ]
10.5 ความจุของภาชนะ ปริมาตรทั้งหมด ขีดความสามารถการบรรจุ	10.5.1 [ขอบเขต] [ความจุของภาชนะ]	
	10.5.2 [ขอบเขต] [ปริมาตรทั้งหมด]	
	10.5.3 [ขอบเขต] [ขีดความสามารถการบรรจุ]	

จากการวิเคราะห์ความหมายของสำนวนญี่ปุ่นใช้คำว่า “ตา” และวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวน โดยใช้องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” พบว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนมีความหมายหลากหลายตามการปรากฏสามารถแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงตาของคน
2. ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์
3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง
4. ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ
5. ความหมายที่แสดงถึงสายตา
6. ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง
7. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง
8. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้
9. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า
10. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก
11. ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึกลึก
12. ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย
13. ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม
14. ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์
15. ความหมายที่แสดงถึงการดูแล
16. ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง
17. ความหมายที่แสดงถึงการผ่านสายตา
18. ความหมายที่แสดงถึงศูนย์กลาง
19. ความหมายที่แสดงถึงฉากในจินตนาการ
20. ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ
21. ความหมายที่แสดงถึงความเห็น
22. ความหมายที่แสดงถึงสติ

3.3 การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่น

3.3.1 ความหมายที่แสดงถึงตาของคน

3.3.1.1 目に見えて Me ni miete

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に見えて Me ni miete	เห็นได้อย่างชัดเจน (ของสถานการณ์หรือการเปลี่ยนแปลง) 何かの変化が目ではっきりととらえられる様子	เห็นด้วยตา

Me	+ ni	+ miete
(ตา)		(เห็น)
[คำนาม]	[คำช่วย]	[คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]	[แสดงสัมพันธการก]	[สภาพ]
[ดวงตา]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นได้อย่างชัดเจน และความหมายตรง คือ เห็นด้วยตา ในสำนวนนี้ ใช้คำว่า “ตา” เพื่อเน้นความชัดเจน เพราะการมองด้วยตามีความชัดเจนที่สุดในสัมผัสทั้งห้า ดังนั้น คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.1.2 目が飛び出る (意味第 1) Me ga tobideru (ความหมายที่ 1)

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が飛び出る (意味第 1) Me ga tobideru (ความหมายที่ 1)	อาการตกใจเพราะราคาสินค้าแพงมาก 値段が高くてびっくりする様子	ตาถลน

Me	+ ga	+ tobideru
(ตา)		(ถลน)
[คำนาม]	[คำช่วย]	[คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]	[แสดงสัมพันธการก]	[สภาพ]
[ดวงตา]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการตกใจเพราะราคาสินค้าแพงมาก และความหมายตรง

คือ ตาถลน ส่วนวนนี้แสดงว่า อาการที่ทำให้ตาโดนเหมือนจะถลนออกมา ดังนั้นคำว่า “ตา” ใน ส่วนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.1.3 目が飛び出る (意味第2) Me ga tobideru (ความหมายที่ 2)

ส่วนวน	ความหมายของส่วนวน	ความหมายตรง
目が飛び出る (意味第2) Me ga tobideru (ความหมายที่ 2)	อาการที่ลำบากใจเพราะโดนดุอย่างแรง 恐ろしい剣幕で叱られ、さんざんな目にあう様子	ตาถลน

Me	+	ga	+	tobideru
(ตา)				(กระเด็น)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]		[แสดงสัมพันธการก]		[สภาพ]
[ดวงตา]				

ความหมายของส่วนวนนี้ คือ อาการที่ลำบากใจเพราะโดนดุอย่างแรง และความหมายตรง คือ ตาถลน ส่วนวนนี้แสดงว่า อาการที่รู้สึกลำบากใจเพราะโดนดุอย่างแรงมาก เทียบกับความเจ็บความลำบากโดยการตาถลนจริง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในส่วนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.1.4 目が堅い Me ga katai

ส่วนวน	ความหมายของส่วนวน	ความหมายตรง
目が堅い Me ga katai	(ส่วนใหญ่เป็นเด็ก) ไม่ยอมนอน ไม่ง่วง แม้มักกลางคืนดึกดื่น (子供などが) 夜が更けても眠たがらない。	ตาแข็ง

Me	+	ga	+	katai
(ตา)				(แข็ง)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำขยาย]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]		[แสดงสัมพันธการก]		[ระดับความแข็ง]
[ดวงตา]				[มั่นคง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่อยากนอนหลับ ไม่มอง แม็กกลางคืนคึกคัก และความหมายตรง คือ ตาแข็ง คำว่า “แข็ง” เป็นคำขยายที่แสดงระดับความแข็งแสดงว่า มั่นคง ทำให้สำนวนนี้มีความหมายว่า ไม่มอง ส่วนคำว่า “ตา” แสดงอวัยวะร่างกายที่เวลานอนหลับจะปิด ดังนั้น คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.1.5 目を見張る Me o miharu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を見張る Me o miharu	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ 目を大きく開く意で、すばらしいものなどをみて驚く様子。	เฝ้าดูตา

Me + o + miharu
(ตา) (มองตาโต)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงกรรมกรก] [การกระทำ]
[ดวงตา]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ และความหมายตรง คือ เฝ้าดูตา ความหมายของสำนวนนี้ มาจากอาการที่ขณะตกใจ จะเฝ้าดูตา ทำให้สำนวนนี้มีความหมายว่า ตกใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.1.6 目から火が出る Me kara hi ga deru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目から火が出る Me kara hi ga deru	อาการแสดงความเจ็บเมื่อถูกกระแทกใบหน้าอย่างแรง 頭や顔面を何かに強く打ちつけた時に受ける感じを言う言葉。	ไฟออกจากตา

Me	+ kara	+ hi	+ ga	+ deru
(ตา)	(จาก)	(ไฟ)		(ออก)
[คำนาม]	[คำบุพบท]	[คำนาม]	[คำช่วย]	[คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]	[แสดงจุดเริ่มต้น]	[ปรากฏการณ์ธรรมชาติ]	[แสดงสัมพันธการก]	[สภาพ]
[ดวงตา]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการแสดงความเจ็บเมื่อถูกกระแทกใบหน้าอย่างแรง และ ความหมายตรง คือ ไฟออกจากตา คำว่าไฟแสดงให้เห็นว่า ความเจ็บ ซึ่งรู้สึกเหมือนกับไฟออกจากตา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

3.3.2 ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์

3.3.2.1 生き馬の目を抜く Iki uma no me o nuku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
生き馬の目を抜く Iki uma no me o nuku	หลอกใช้ผู้อื่นและได้ประโยชน์ทันที 他人を出し抜いて、すばしこく利益を得ることのたとえ。	ควักตาม้า

Iki uma	+ no	+ me	+ o	+ nuku
(ม้าที่มีชีวิต)	(ของ)	(ตา)		(ดึงออก)
[คำนาม]	[คำบุพบท]	[คำนาม]	[คำช่วย]	[คำกริยา]
[สิ่งมีชีวิต]	[แสดงสัมพันธการก]	[อวัยวะที่ใช้มอง]	[แสดงกรรมการก]	[การกระทำ]
[สัตว์วิ่งเร็ว]		[ดวงตา]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ หลอกใช้ผู้อื่นและได้ประโยชน์ทันที และความหมายตรง คือ ควักตาม้า การควักอวัยวะร่างกายที่สำคัญจากสัตว์วิ่งเร็วได้ แสดงให้เห็นความเร็วในการคิด ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

3.3.2.2 魚の目 Uo no me

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
魚の目 Uo no me	ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมใต้ผิวหนัง 表皮の角質層の一部が肥厚増殖して真皮内に深く入り込んだもの。	ตาของปลา

Uo	+	no	+	me
(ปลา)		(ของ)		(ตา)
[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]
[สิ่งมีชีวิต]		[แสดงสัมพันธการก]		[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]
[สัตว์น้ำ]				[ดวงตา]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมใต้ผิวหนัง และความหมายตรง คือ ตาของปลา สำนวนนี้แสดงอาการบนผิวหนังประเภทหนึ่ง โดยเปรียบเทียบกับรูปแบบดวงตาของปลาซึ่งมีลักษณะเป็นกลมของ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

3.3.2.3 鳥目 Tori me

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
鳥目 Tori me	(โรคตาฟาง)มองไม่เห็นในที่ที่มีแสงน้อย 鳥のように夜目が見えなくなることから言う夜盲症。	ตาไก่

Tori	+	me
(ไก่)		(ตา)
[คำนาม]		[คำนาม]
[สิ่งมีชีวิต]		[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]
[สัตว์มีปีก]		[ดวงตา]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มองไม่เห็นในที่ที่มีแสงน้อย และความหมายตรง คือ ตาไก่ สำนวนนี้แสดงลักษณะบกพร่องอย่างหนึ่งของตา ซึ่งคล้ายลักษณะของไก่มองไม่เห็นในเวลากลางวัน ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

3.3.3 ความหมายที่แสดงถึงการมอง

3.3.3.1 目にする Me ni suru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目にする Me ni suru	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะตะตา 見たい、見ようなどと思わなくても、自然にそのものが視野に入る。	ทำเป็นตา

Me + ni + suru
(ตา) (ทำ)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมของการกระทำ] [การกระทำ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะตะตา และความหมายตรง คือ ทำเป็นตา ในภาษาญี่ปุ่นมีสำนวนที่โครงสร้างเดียวกัน เช่น 手にする (Te ni suru ได้รับ) 口にする (Kuchi ni suru รับประทานหรือดื่ม/พูด) 耳にする (Mimi ni suru ได้ยิน) ซึ่งแสดงหน้าที่ของอวัยวะร่างกายต่าง ๆ นั้น หน้าที่ของตาคือการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึงการมอง

3.3.3.2 目に付く Me ni tsuku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に付く Me ni tsuku	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะตะตา よく目立って、見てすぐ分かる。	ติดตา

Me + ni + tsuku
(ตา) (ติด)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสถานที่] [สภาพ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะตะตา และความหมายตรง คือ ติด

ตา สำนวนนี้แสดงการเห็นบ่อย ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.3 目に留まる Me ni tomaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に留まる Me ni tomaru	เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสนใจกับสิ่งนั้น 何かが目に入って、それに関心が引かれる。	หยุดที่ตา

Me + ni + tomaru
(ตา) (จุด)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสถานที่] [สภาพ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสนใจกับสิ่งนั้น และความหมายตรง คือ หยุดที่ตา สำนวนนี้หมายความว่า เห็น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.4 目の毒 Me no doku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目の毒 Me no doku	เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ ไม่เห็นดีกว่า (แสดงตา) それを見ると欲しくなったり悪い影響を受けたりするもの。	พิษกับตา

Me + no + doku
(ตา) (กับ) (พิษ)
[คำนาม] [คำบุพบท] [คำนาม]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธการก] [สิ่งของที่มีลักษณะพิเศษ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ ไม่เห็นดีกว่า และความหมายตรง คือ พิษกับตา สำนวนนี้หมายความว่า ถ้าเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการมากแต่ไม่สามารถเอาได้จึงไม่เห็นดีกว่า สิ่งนั้นเรียกว่า “Me no doku” ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.5 目の保養 Me no hoyou

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目の保養 Me no hoyou	การเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าเพลินใจ เป็นความชุ่มชื่นตา (เจริญตา) 美しいものや珍しいものを見て、目を楽しませること。	ความชุ่มชื่นตา

Me	+	no	+	hoyou
(ตา)		(ของ)		(ความชุ่มชื่น)
[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสัมพันธการก]		[ลักษณะ]
[การมองการเห็น]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าเพลินใจ เป็นความชุ่มชื่นตา และ ความหมายตรง คือ ความชุ่มชื่นตา สำนวนนี้หมายความว่า ถ้าเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ชื่นใจ แสดงว่าความชุ่มชื่นในการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.6 目を欺く Me o azamuku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を欺く Me o azamuku	หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็นความสนใจ ในการมอง (ลวงสายตา) 何かに見せかけて相手をだます。	หลอกตา

Me	+	o	+	azamuku
(ตา)				(แฉวน)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงกรรมการก]		[การกระทำ]
[การมองการเห็น]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็นความสนใจในการมอง และ ความหมายตรง คือ หลอกตา สำนวนนี้แสดงว่า ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสนใจในการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.7 目に余る Me ni amaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に余る Me ni amaru	เกินกว่าที่จะมองข้ามความผิดนั้นไปได้ あまりにも度が過ぎていて、黙って見逃すわけにはいかない様子。	เหลือตา

Me	+	ni	+	amaru
(ตา)				(เกิน)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[สิ่งที่เป็นเป้าหมายของการกระทำ]		[ความระดับ]
[การมองการเห็น]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เกินกว่าที่จะมองข้ามความผิดนั้นไปได้ และความหมายตรงคือ เหลือตา สำนวนนี้แสดงว่า เห็นความผิดและไม่สามารถยอมรับได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.3.8 カメラの目 Kamera no me

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
カメラの目 Kamera no me	ตาคนอาจมองผ่านรายละเอียดบางอย่าง แต่ตาของกล้องสามารถบันทึกทุกอย่างไว้ได้หมด カメラが写し出す肉眼と異なる映像を想像、判断できる感覚。	ตาของกล้อง

Kamera	+	no	+	Me
(กล้อง)		(ของ)		(ตา)
[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]
[เครื่องจักร]		[แสดงสัมพันธการก]		[หน้าที่ของตา]
[อุปกรณ์ถ่าย]				[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาคนอาจมองผ่านรายละเอียดบางอย่าง แต่ตาของกล้องสามารถบันทึกทุกอย่างไว้ได้หมด และความหมายตรง คือ ตาของกล้อง สำนวนนี้พูดถึงการมองของกล้องที่ไม่

เหมือนตาของคน ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

3.3.4 ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ

3.3.4.1 目を付ける Me o tsukeru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を付ける Me o tsukeru	ดูอย่างระแวดระวังและหมายปอง 目を離さずに見続ける意で、何かに関心を抱いたりねらいを付けたりして、注意を払うこと。	ตั้งตา

Me + o + tsukeru
(ตา) (ติด)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกรก] [การกระทำ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ดูอย่างระแวดระวังและหมายปอง และความหมายตรง คือ ตั้งตา ความหมายเดิมของสำนวนนี้ คือ มองตลอด กล่าวคือ มองตลอดด้วยความสนใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.4.2 目もくれない Me mo kurenai

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目もくれない Me mo kurenai	การเพิกเฉย ไม่แยแส ไม่สนใจเลย その物事を無視して、全く関心を示さない様子。	ตาก็ไม่ให้

Me + mo + kurenai
(ตา) (ไม่ให้)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสกรรมกริยา] [การกระทำแบบปฏิเสธ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การเพิกเฉย ไม่แยแส ไม่สนใจเลย และความหมายตรง คือ ตาก็ไม่ให้แสดงว่า ความหมายของคำว่า “ตา” โดยตรงในสำนวนนี้ การมอง แต่การมองนั้นแสดงว่าความสนใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.4.3 わき目も振らず Wakime mo furazu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
わき目も振らず Wakime mo furazu	ตั้งใจทำโดยไม่สนใจอย่างอื่น มุ่งมั่นอยู่กับเรื่อง ๆ เดียว よそ見もしないで何かをする意で、一つのこと に心を集中して打ち込む様子。	แม้หางตาก็ไม่มอง

Waki + me + mo + furazu
(ข้าง ๆ) (ตา) (ไม่หัน)
[คำนาม] [คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[แสดงตำแหน่ง] [หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกริยา] [การกระทำ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตั้งใจทำโดยไม่สนใจอย่างอื่น มุ่งมั่นอยู่กับเรื่อง ๆ เดียว และ ความหมายตรง คือ แม้หางตาก็ไม่มอง สำนวนนี้หมายความว่า ทำให้ไม่สนใจอย่างอื่น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.4.4 目の付け所 Me no tsuke dokoro

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目の付け所 Me no tsuke dokoro	จุดที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ 何かの中で特に注意を向ける点。	จุดที่จับตามอง

Me + no + tsuke + dokoro
(ตา) (ของ) (ติด) (สถานที่)
[คำนาม] [คำบุพบท] [คำกริยา] [คำนาม]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธกรก] [การกระทำ] [ตำแหน่ง]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ จุดที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ และความหมายตรง คือ จุดที่จับตามอง สำนวนนี้มาจากสำนวน “目を付ける me o tsukeru หมายถึงตา” ความหมายของสำนวนนี้ว่า “จุดที่ควรหมายตา” ขยายความหมายได้ว่า “จุดที่มีความสนใจ” ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.4.5 目を引く Me o miharu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を引く Me o hiku	มีจุดเด่นดึงดูดความสนใจของคนอื่น 目立つ点があり、人の注意を引きつける。	ดึงตา

Me + o + hiku
(ตา) (ดึง)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกรก] [การกระทำ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีจุดเด่นดึงดูดความสนใจของคนอื่น และความหมายตรง คือ ดึงตา สำนวนนี้หมายความว่า ดึงดูดความสนใจของคนอื่น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.4.6 目を奪う Me o ubau

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を奪う Me o ubau	ทำให้ตะลึงโดยไม่คาดคิดเพราะได้รับความซาบซึ้งตรึงใจมาก 思わず見とれさせるほど強い印象を与える。	แย่งชิงตา

Me + o + ubau
(ตา) (แย่ง)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกรก] [การกระทำ]
[การมองการเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ทำให้ตะลึงโดยไม่คาดคิดเพราะได้รับความซาบซึ้งตรึงใจมาก และความหมายตรง คือ แย่งชิงตา ในสำนวนนี้ สิ่งที่ย่งชิง คือ ความสนใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

3.3.5 ความหมายที่แสดงถึงสายตา

3.3.5.1 鵜の目鷹の目 U no me taka no me

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
鵜の目鷹の目 U no me taka no me	สภาพการณ์ที่ค้นหาบางสิ่งบางอย่างด้วยสายตาอันแหลมคม หรือความแหลมคมของสายตา 何かを探し出そうとして、鋭い目つきであたりを見回す様子。またその時の目つき。	ตานกกาหน้า ตาเหยี่ยว

U	+	no	+	me	+	taka	+	no
(นกกาหน้า)		(ของ)		(ตา)		(เหยี่ยว)		(ของ)
[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]		[คำนาม]		[คำบุพบท]
[สิ่งมีชีวิต]		[แสดงสัมพันธการก]		[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]		[สิ่งมีชีวิต]		[แสดงสัมพันธการก]
[นกชนิดหนึ่ง]				[สภาพบริเวณรอบดวงตา]		[นกชนิดหนึ่ง]		
				[สายตา]				
+		me						
		(ตา)						
		[คำนาม]						
		[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]						
		[สภาพบริเวณรอบดวงตา]						
		[สายตา]						

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สภาพการณ์ที่ค้นหาบางสิ่งบางอย่างด้วยสายตาอันแหลมคม หรือความแหลมคมของสายตา และความหมายตรงคือตานกกาหน้า ตาเหยี่ยว แสดงสายตาแหลมเปรียบเทียบว่า ตาของนกในการล่า ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

3.3.5.2 目が鋭い Me ga surudoī

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が鋭い Me ga surudoī	การมองด้วยเหยียดเกรี้ยว, เข้ม็งตามอง 目つきが人を刺すように厳しい。	ตาคม

Me + ga + surudoī
 (ตา) (คม)
 [คำนาม] [คำช่วย] [คำขยาย]
 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงสัมพันธการก] [สภาพ]
 [สภาพบริเวณรอบดวงตา]
 [สายตา]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การมองด้วยเหยียดเกรี้ยว, เข้ม็งตามอง และความหมายตรง คือ ตาคม สำนวนนี้แสดงลักษณะสายตา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

3.3.6 ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง

3.3.6.1 目を遣る Me o yaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を遣る Me o yaru	ส่งสายตา そちらに目を向けて見る。	ให้ตา

Me + o + yaru
 (ตา) (ให้)
 [คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงกรรมการก] [การกระทำ]
 [สภาพบริเวณรอบดวงตา]
 [ทิศทางที่มอง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ส่งสายตา และความหมายตรง คือ ให้ตา คำกริยาคำว่า “ให้” หมายความว่า ส่ง กรรมของคำว่า “ให้” คือ ทิศทางที่มอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมาย

ที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

3.3.6.2 目を落とす Me o otosu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を落とす Me o otosu	ก้มหน้าเพราะไม่สามารถสบตาอีกฝ่ายหนึ่งได้ 相手を正視することができずに、下を向く。	ทำตาตก

Me + o + otosu
(ตา) (ตก)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงกรรมกรกรก] [การกระทำ]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]
[ทิศทางที่มอง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ก้มหน้าเพราะไม่สามารถสบตาอีกฝ่ายหนึ่งได้ และความหมายตรง คือ ทำตาตก คำกริยาคำว่า “ตก” หมายความว่า ลงมา กรรมกรกรกของ “ตก” คือ ทิศทางที่มอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

3.3.6.3 流し目を送る Nagashime o okuru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
流し目を送る Nagashime o okuru	ชำเลื่องมองเพื่อทอดสะพานแก่เพศตรงข้าม 異性の気を引こうとして思わせぶりに横目で見る。	สายตาไหล

Nagashi + me + o + okuru
(หลัง) (ตา) (ส่ง)
[คำวิเศษณ์] [คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[การกระทำ] [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงกรรมกรกรก] [การกระทำ]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]
[ทิศทางที่มอง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ขำเล็งมองเพื่อทอดสะพานแก่เพศตรงข้าม และความหมายตรง คือ สายตาไหล ความหมายของสำนวนนี้แสดงการส่งสายตาอย่างหนึ่ง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

3.3.6.4 目の遣り場に困る Me no yariba ni komaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目の遣り場に困る Me no yariba ni komaru	ลำบากใจตาที่จะมอง เพราะชัดเจนไม่สมควรมอง それを正視するわけにはいかず、どこを見ていたらいいか、目の持って行き場がなくて困る。	ลำบากกับสถานที่ที่ตาจะมอง

Me + no + yariba + ni
(ตา) (ของ) (สถานที่ส่ง)
[คำนาม] [คำบุพบท] [คำนาม] [คำช่วย]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [แสดงสัมพันธการก] [สถานที่] [สิ่งที่เป็นเป้าหมายของการกระทำ]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]
[ทิศทางที่มอง]

+ komaru
(ลำบาก)
[คำกริยา]
[สถานการณ์]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ลำบากใจตาที่จะมอง เพราะชัดเจนไม่สมควรมอง และความหมายตรง คือ ลำบากกับสิ่งที่ตาจะมอง สำนวนนี้แสดงว่า มองตรง ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้ จึงไม่รู้ว่ามองที่ไหนดี ชัดเจนแกล้งไ้มองไปทางอื่น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

3.3.6.5 目をそらす Me o sorasu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目をそらす Me o sorasu	เฉียงหลีกไม่สบตาเพราะไม่สามารถมองตอบได้ そのまま見続けるのが具合が悪かったりして、視線を外す。	ไม่สบตา

me	+	o	+	sorasu
(ตา)				(หลีก)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]		[แสดงกรรมกรก]		[การกระทำ]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]				
[ทิศทางที่มอง]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เลี่ยงไม่สบตาเพราะไม่สามารถมองตอบได้ และความหมายตรง คือ ไม่สบตา ความหมายของสำนวนนี้แสดงการหลีกสายตา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

3.3.7 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง

3.3.7.1 目がいい Me ga ii

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目がいい Me ga ii	สภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน 視力があって、物がよく見える意で、細かい違いなども見逃さずにとらえることができる様子。	ตาดี

Me	+	ga	+	ii
(ตา)				(ดี)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คุณศัพท์]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสัมพันธกรก]		[ลักษณะ]
[ความสามารถของตาในการมอง]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และความหมายตรง คือ ตาดี แสดงว่า มีความสามารถในการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง

3.3.7.2 目が節穴だ Me ga fushiana da

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が節穴だ Me ga fushiana da	การดูอย่างขาดความละเอียดรอบคอบ 物事を十分に観察する力がない様子。	ตาเป็นโพรงไม้

me	+	ga	+	fushiana da
(ตา)				(เป็นโพรงไม้)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำนาม]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงกรรมกริยา]		[ลักษณะของไม้]
[ความสามารถของตาในการมอง]				

ความหมายของสำนวนนี้ การดูอย่างขาดความละเอียดรอบคอบ และความหมายตรง คือ ตาเป็นโพรงไม้ สำนวนนี้แสดงการขาดความสามารถในการสังเกตไม่ละเอียดรอบคอบโดย คำว่า “ตา” เปรียบเทียบกับโพรงไม้ กล่าว คือ ตาไม่มองอะไร ดังนั้น คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการมอง

3.3.8 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้

3.3.8.1 千里眼 Senri gan

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
千里眼 Senri gan	ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น 遠い所のできごとや人の心などを、直覚的に感知することができる能力。	ตาหนึ่งพันลี้(สองล้านวา)

sen	+	ri	+	gan
(หนึ่งพัน)		(หน่วยนับระยะทาง)		(ตา)
[คำขยาย]		[คำนาม]		[คำนาม]
[จำนวน]		[แสดงหน่วยกิต]		[หน้าที่ของตา]
		[เท่ากับสองพันวา]		[ความสามารถในการวินิจฉัย]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น และความหมายตรง คือ ตาหนึ่งพันลี้ กล่าวคือ ความสามารถในการรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่สถานที่ไกลหรือคนอื่นคิดอะไรอยู่เป็นต้น ซึ่งเป็นความสามารถที่ไม่ปกติ เปรียบเทียบกับความสามารถที่มองไกลสองล้านวาได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้

3.3.9 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า

3.3.9.1 見る目がある Miru me ga aru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
見る目がある Miru me ga aru	มีความสามารถในการวินิจฉัยหรือประเมินค่าได้อย่าง แม่นยำหรือตรงประเด็น 何かを的確に判断したり評価したりする能力がある。	มีตาในการดู

Miru	+	me	+	ga	+	aru
(ดู)		(ตา)				(มี)
[คำกริยา]		[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[การกระทำ]		[หน้าที่ของตา]		[แสดงกรรมกริยา]		[การมี]
		[ความสามารถในการวินิจฉัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีความสามารถในการวินิจฉัยหรือประเมินค่าได้อย่างแม่นยำหรือตรงประเด็น และความหมายตรง คือ มีตาในการดู ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการประเมินค่า

3.3.9.2 目が高い Me ga takai

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が高い Me ga takai	เก่งในการประเมินค่า สามารถมองออกได้ว่าดีหรือไม่ดี 鑑賞力が優れ、いい悪いなどが的確に見分けられる様子。	ตาสูง

me	+	ga	+	takai
(ตา)				(สูง)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำขยาย]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสรรกรมกริยา]		[สภาพ]
[ความสามารถในการวินิจฉัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เก่งในการประเมินค่า สามารถมองออกได้ว่าดีหรือไม่ดี และ ความหมายตรง คือ ตาสูง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการประเมินค่า

3.3.10 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก

3.3.10.1 目がない Me ga nai

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目がない Me ga nai	อยากได้จนระดับความต้องการไม่ได้ 心を奪われて思慮分別がない。	ไม่มีตา

me	+	ga	+	nai
(ตา)				(ไม่มี)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสรรกรมกริยา]		[การไม่มี]
[ความสามารถในการวินิจฉัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อยากได้จนระดับความต้องการไม่ได้ และความหมายตรง คือ ไม่มีตา สำนวนนี้แสดงว่า ไม่สามารถอดทนความอับของตนเองได้ กล่าวคือคนนั้นก็ไม่มีจักการรู้ผิดรู้

ถูก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก

3.3.10.2 目が覚める Me ga sameru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が覚める Me ga sameru	หาทางออกได้ 迷いが解ける。	ตาสว่าง

me	+	ga	+	sameru
(ตา)				(ตื่น)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงกรรมกริยา]		[สภาพ]
[ความสามารถในการวินิจฉัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ หาทางออกได้ และความหมายตรง คือ ตาสว่าง สำนวนนี้ แสดงให้เห็นว่า หาทางออกได้เพราะได้ความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก

3.3.11 ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึก

3.3.11.1 白い目で見る Shiroi me de miru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
白い目で見る Shiroi me de miru	แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร 敵意を含んだ目つきで冷やかに見る。	มองดูด้วยตาสีขาว

oi	+	me	+	de	+	miru
(ขาว)		(ตา)		(ด้วย)		(ดู)
[คำคุณศัพท์]		[คำนาม]		[คำบุพบท]		[กริยา]
[สี]		[หน้าที่ของตา]		[แสดงอุปกรณ์]		[การกระทำ]
		[ความรู้สึก]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร และความหมายตรง คือ มองดูด้วยตา

3.3.11.5 目は心の鏡 Me ha kokoro no kagami

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目は心の鏡 Me ha kokoro no kagami	มองตาก็รู้ใจ 目を見ればその人の心が知れる。	ตาเป็นกระจกเงาของใจ

Me	+	ha	+	kokoro	+	no	+	kagami
(ตา)				(ใจ)		(ของ)		(กระจกเงา)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงภาคประธาน]		[สิ่งของ]		[แสดงสัมพันธการก]		[สิ่งของ]
[ความรู้สึก]								[อุปกรณ์]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มองตาก็รู้ใจ และความหมายตรง คือ ตาเป็นกระจกเงาของใจ
สำนวนนี้แสดงว่า “ตา” เป็นสิ่งที่สะท้อนภาพฉายของจิตใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมาย
ที่แสดงถึง ความรู้สึก

3.3.12 ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย

3.3.12.1 網の目を潜る Ami no me o kuguru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
網の目を潜る Ami no me o kuguru	ทำความผิดแต่ไม่ถูกจับกุมเพราะรู้กฎหมายดี 法律の盲点について悪事を働く。	ลอดช่องว่างร่างแห

Ami	+	no		+	me		+	o		+	kuguru
(ร่างแห)		(ของ)			(ตา)			(ลอด)			
[คำนาม]		[คำบุพบท]			[คำนาม]			[คำช่วย]			[คำกริยา]
[สิ่งของ]		[แสดงสัมพันธการก]		[รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา]		[แสดงกรรมการก]		[การกระทำ]			
[อุปกรณ์ที่จับสัตว์]				[ช่องของตาข่าย]							
[มีช่องว่างอย่างละเอียด]											

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ทำความผิดแต่ไม่ถูกจับกุมเพราะรู้กฎหมายดี และความหมายตรง
คือ ลอดช่องว่างตาข่าย สำนวนนี้แสดงให้เห็นว่า ช่องโหว่ของกฎหมายเปรียบเทียบกับช่องว่างตาข่าย

ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องของตาข่าย

3.3.13 ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม

3.3.13.1 一目置く Ichimoku oku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
一目置く Ichimoku oku	ให้การยกย่องในฐานะที่เป็นคนเก่งกว่าตน 自分より優れた者として敬意を払う。	เว้นว่างหมากหนึ่งช่อง

Ichi	+	moku	+	oku
(หนึ่ง)		(ตา)		(วาง)
[คำลักษณนาม]		[คำนาม]		[คำกริยา]
[จำนวน]		[รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา]		[การกระทำ]
		[ช่องสี่เหลี่ยม]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ให้การยกย่องในฐานะที่เป็นคนเก่งกว่าตน และความหมายตรงคือ เว้นว่างหนึ่งช่อง ในสำนวนนี้ คำว่า “ตา(อ่านแบบพิเศษว่า moku)” แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยมในการเล่นหมากล้อมญี่ปุ่น แสดงให้เห็นว่า ในการเล่นหมากล้อมญี่ปุ่น ผู้ไม่เก่งจะวางช่องแรก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องสี่เหลี่ยม

3.3.14 ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์

3.3.14.1 いい目を見る Ii me o miru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
いい目を見る Ii me o miru	การประสบ โชคดีมีความสุข 運良く幸せなことを経験する。	ดูตาดี

Ii	+	me	+	o	+	miru
(ดี)		(ตา)				(ดู)
[คำลักษณนาม]		[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[สภาพ]		[สิ่งที่เคยเห็น]		[แสดงกรรมกรก]		[การกระทำ]
		[ประสบการณ์ที่เห็น]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การประสบโชคดีมีความสุข และความหมายตรง คือ ดูตาดี ในสำนวนนี้ คำว่า “ตา” แสดงสิ่งที่เคยเห็นซึ่งเป็นประสบการณ์ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ประสบการณ์

3.3.14.2 痛い目にあう Itai me ni au

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
痛い目にあう Itai me ni au	มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก つらく苦しい経験をする。	พบกับตาเจ็บ
Itai + me + ni + au		
(เจ็บ)	(ตา)	(พบ)
[คำลักษณะนาม]	[คำนาม]	[คำช่วย]
[ความรู้สึก]	[สิ่งที่เคยเห็น]	[สิ่งที่เป็เป้าหมายของการกระทำ]
	[ประสบการณ์ที่เห็น]	[การกระทำ]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก และความหมายตรง คือ พบกับตาเจ็บ ในสำนวนนี้ คำว่า “ตา” แสดงสิ่งที่เคยเห็นซึ่งเป็นประสบการณ์ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ประสบการณ์

3.3.15 ความหมายที่แสดงถึงการดูแล

3.3.15.1 目を掛ける Me o kakeru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を掛ける Me o kakeru	ดูแลอย่างดี 親切に世話をする。	แขวนตา

e + o + kakeru

(ตา) (แขวน)

[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]

[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกรกรก] [การกระทำ]

[การใส่ใจ]

M

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ดูแลอย่างดี และความหมายตรง คือ แจนตา สำนวนนี้ใช้ในกรณีที่ผู้ใหญ่อุดูแลลูกน้องคนหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะลูกน้องคนนั้นเก่ง เป็นต้น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การดูแล

3.3.15.2 目を配る Me o kubaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目を配る Me o kubaru	เอาใจใส่ ระมัดระวัง อย่างทั่วถึง 注意しながら全体に渡ってよくみる。	แจกตา

Me + o + kubaru
(ตา) (แจก)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงกรรมกรก] [การกระทำ]
[การใส่ใจ]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เอาใจใส่ ระมัดระวัง อย่างทั่วถึง และความหมายตรง คือ แจกตา สำนวนนี้แสดงว่า มองอย่างมีการใส่ใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การดูแล

3.3.16 ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง

3.3.16.1 目が届く Me ga todoku

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が届く Me ga todoku	เฝ้าดูแลอย่างดี 注意や監視が行き届く。	ตาส่งถึง

e + ga + todoku
(ตา) (ถึง)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธกรก] [การกระทำ]
[การเฝ้าดู]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ฝ้าดูอย่างดี และความหมายตรง คือ ตาส่งถึง สำนวนนี้ แสดงว่า มองอย่างฝ้าดู ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การฝ้ามอง

3.3.16.2 目が離せない Me ga hanasenai

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が離せない Me ga hanasenai	ต้องฝ้าดูอยู่เสมอเพราะไม่รู้ว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นเมื่อไร いつ不測の事態が起こるか分からないので、常に注 意して見守っていなければならない。	ไม่สามารถละ สายตาได้

Me + ga + hanasenai
(ตา) (ไม่สามารถห่าง)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธการก] [การกระทำ]
[การฝ้าดู]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ต้องฝ้าดูอยู่เสมอเพราะไม่รู้ว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นเมื่อไร และความหมายตรง คือ ไม่สามารถละสายตาได้ สำนวนนี้แสดงว่า มองอย่างฝ้าดู ดังนั้นคำว่า “ตา” ใน สำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การฝ้ามอง

3.3.16.3 目が光る Me ga hikaru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が光る Me ga hikaru	การจับตาดูอย่างเข้มงวด 厳しい監視が行き届いている。	ตาส่องแสง

Me + ga + hikaru i
(ตา) (ส่องแสง)
[คำนาม] [คำช่วย] [คำกริยา]
[หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธการก] [แสดงสภาพ]
[การฝ้าดู]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การจับตาดูอย่างเข้มงวด และความหมายตรง คือ ตาส่องแสง
สำนวนนี้กล่าวถึงเรื่องการเฝ้าดู ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การเฝ้ามอง

3.3.17 ความหมายที่แสดงถึงการผ่านสายตา

3.3.17.1 目に入る Me ni hairu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に入る Me ni hairu	การปรากฏแก่สายตาโดยไม่ได้ตั้งใจ 自然に見える。	เข้าตา

Me	+	ni	+	hairu
(ตา)				(เข้า)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสถานที่]		[การกระทำ]
[ทัศนวิสัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ การปรากฏแก่สายตาโดยไม่ได้ตั้งใจ และความหมายตรง คือ
เข้าตา ในสำนวนนี้ แสดงการมองสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้ามาทัศนวิสัย ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มี
ความหมายที่แสดงถึง การผ่านสายตา

3.3.18 ความหมายที่แสดงถึงศูนย์กลาง

3.3.18.1 台風の目 Taifu no me

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
台風の目 Taifu no me	สิ่งของหรือบุคคลที่เป็นศูนย์กลางในเหตุการณ์ 社会的な事件の中心となるものまたは人。	ตาของพายุก

Taifu	+	no	+	Me
(พายุก)		(ของ)		(ตา)
[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คำนาม]
[ปรากฏการณ์ธรรมชาติ]		[แสดงสัมพันธการก]		[ตำแหน่งของตา]
				[ศูนย์กลาง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ คนหรือสิ่งของที่อยู่ที่ศูนย์กลางในเหตุการณ์ใหญ่ และ ความหมายตรง คือ ตาของพายุ เปรียบเทียบพายุกับเหตุการณ์ใหญ่ในสังคม และคำว่า “ตา” แสดงคนหรือสิ่งของสำคัญที่อยู่ศูนย์กลาง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ศูนย์กลาง

3.3.19 ความหมายที่แสดงถึงฉากในจินตนาการ

3.3.19.1 目に浮かぶ Me ni ukabu

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目に浮かぶ Me ni ukabu	สามารถรู้สึกได้เหมือนกับเห็นจริง 目に見えるように感じられる。	ลอยขึ้นมาจากตา

Me	+	ni	+	ukabu
(ตา)				(ลอย)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำกริยา]
[หน้าที่ของตา]		[แสดงสถานที่]		[แสดงสภาพ]
[ทัศนวิสัย]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สามารถรู้สึกได้เหมือนกับเห็นจริง และความหมายตรง คือ ลอยขึ้นมาจากตา คำว่า “ตา” แสดงทัศนวิสัยที่ไม่เห็นจริง เห็นแต่ในจินตนาการ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ฉากในจินตนาการ

3.3.20 ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ

3.3.20.1 目じゃない Me ja nai

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目じゃない Me ja nai	ไม่มีความสำคัญ (การดูถูก, ละเลย, มองข้าม) ไม่เห็นความสำคัญ 問題するに値しない。(軽蔑)	ไม่ใช่ตา

Me	+	ja	+	nai
(ตา)				(ไม่)
[คำนาม]		[คำช่วย]		[คำขยาย]
[คุณค่าของตา]		[แสดงสัมพันธการก]		[การปฏิเสธ]
[ความสำคัญ]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่สำคัญ (การดูถูก, ละเลย, มองข้าม) ไม่เห็นความสำคัญ และ ความหมายตรง คือ ไม่ใช่ตา สำนวนนี้ แสดงว่า การดูถูกเนื่องจากไม่มีความสำคัญ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสำคัญ

3.3.21 ความหมายที่แสดงถึงความเห็น

3.3.21.1 衆目の一致するところ shumoku no icchi suru tokoro

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
衆目の一致するところ shumoku no icchi suru tokoro	คนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน 多くの人の観察が同じであること。	ตามวลชนเห็น ตรงกัน

Shu	+	moku	+	no	+	icchi suru	+	tokoro
(มวลชน)		(ตา)		(ของ)		(ตรงกัน)		(ที่)
[คำนาม]		[คำนาม]		[คำบุพบท]		[คุณศัพท์]		[คำนาม]
[คน]		[สิ่งที่เคยเห็น]		[แสดงสัมพันธการก]		[สถานการณั]		[สถานที่]
[จำนวนมาก]		[ประสบการณ์ที่เห็น]				[ตรงกัน]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ความเห็นของคนส่วนใหญ่เหมือนกัน และความหมายตรง คือ ตามวลชนเห็นตรงกัน สำนวนนี้มีความหมายว่า ทุกคนมีความเห็นตรงกัน แสดงให้เห็นว่า [ประสบการณ์] ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” ขยายความหมายได้ว่า “ความเห็น” เพราะความเห็นเกิดจากประสบการณ์ของคนแต่ละคน ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ หมายถึง ความเห็น

3.3.22 ความหมายที่แสดงถึงสติ

3.3.22.1 目が冴える Me ga saeru

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายตรง
目が冴える Me ga saeru	นอนไม่หลับ เห็นภาพนอนอยู่ในความรู้สึก 眠ろうとしても眠れず、意識がはっきりしている。	ตาแจ่มใส

Me + ga + saeru
 (ตา) (แจ่มใส)
 [คำนาม] [คำช่วย] [คุณศัพท์]
 [หน้าที่ของตา] [แสดงสัมพันธกรก] [สภาพ]
 [การมองเห็น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ นอนไม่หลับ เห็นภาพนอนอยู่ในความรู้สึก และความหมายตรงคือ ตาแจ่มใส ในสำนวนนี้ “ตา” แสดงถึงจิตได้สำนึก เพราะบุคคลนั้นเห็นภาพในจิตได้สำนึกอย่างชัดเจน ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สติ

บทที่ 4 วิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในตำนานไทย

สำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” ในภาษาไทย เมื่อนำมาใช้ในความหมายเปรียบเทียบจะไม่สามารถแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยตรงได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนทั้งสองภาษามีความหมายอย่างไร

ผู้วิจัยจะนำองค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” โดยการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ซึ่งนำมาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. เพื่อใช้วิธีการวิเคราะห์ความหมายตามหลักของไนดา(Nida) (อุทุมพร มีเจริญ. 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542

1. ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป
2. ส่วนหนึ่งของต้นไม้ตรงที่แตกกิ่ง รอยของต้นไม้ตรงที่เคยแตกกิ่ง
3. ช่องที่เกิดจากการถัก สาน หรือ ลากเส้นผ่านกัน เช่น ตาร่างแห ตาตะแกรง ตาดาราง
4. คราว เช่น ตานี้ ถึงตาลันบ้างละนะ
5. เรียกหลายที่เป็นตาตามรูปต่าง ๆ ตามลักษณะของสิ่งของ เช่น ตาสมุก ตาราชวัติ ตามณีดงตาเม็ดบัว ตาหมากรุก

4.2 องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดและหลักเกณฑ์วิเคราะห์ของ ไนดา(Nida) (อุทุมพร มีเจริญ. 2542: 13-14; อ้างอิงจาก Nida Eugene A. 1975) มาใส่ด้วย จึงได้จำแนกองค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” จากการเรียบเรียงความหมายในพจนานุกรม 2 เล่มดังกล่าวดังต่อไปนี้

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”
1. ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์	1.1 ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป	1.1.1 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]
2. ส่วนหนึ่งของต้นไม้	2.1 ตรงที่แตกกิ่ง	2.1.1 [ส่วนหนึ่งของต้นไม้] [ตรงที่แตกกิ่ง]
	2.2 รอยของต้นไม้ตรงที่เคยแตกกิ่ง	2.2.1 [ส่วนหนึ่งของต้นไม้] [รอยที่ตรงที่เคยแตกกิ่ง]
3. ช่อง	3.1 ช่องที่เกิดจากการถัก	3.1.1 [ช่อง] [เกิดจากการถัก]
	3.2 ช่องที่เกิดจากสาน	3.2.1 [ช่อง] [เกิดจากสาน]
	3.3 ช่องที่เกิดจากลากเส้นผ่านกัน	3.3.1 [ช่อง] [เกิดจากลากเส้นผ่านกัน]
4. คราว เช่น ตานี้ ถึงตานันบ้างละนะ		4.1 [คราว]
5. ลายที่เป็นตา	5.1 ลายที่เป็นตาตามรูป	5.1.1 [ลายที่เป็นตา] [ลายที่ตามรูป]
	5.2 ลายที่เป็นตาตามลักษณะของสิ่งของ	5.2.1 [ลายที่เป็นตา] [ลายที่ตามลักษณะของ สิ่งของ]

ต่อไปผู้วิจัยจะนำสำนวนไทยมาจากหนังสือ 4 เล่ม ได้แก่ สุภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน สารานุกรมภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ของ กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนไทย ของ ยิ่งลักษณ์ งามดี และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. และวิเคราะห์ความหมายของสำนวนไทยใช้คำว่า “ตา” และวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนโดยใช้องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” จะได้ว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนมีความหมายที่หลากหลายตามการปรากฏซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงตาของคน
2. ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์
3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง
4. ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ
5. ความหมายที่แสดงถึงสายตา
6. ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง
7. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง
8. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้
9. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า
10. ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึกลึก
11. ความหมายที่แสดงถึงลักษณะนิสัย
12. ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย
13. ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม
14. ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง
15. ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ
16. ความหมายที่แสดงถึงช่องรู
17. ความหมายที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของต้นไม้
18. ความหมายที่แสดงถึงคน
19. ความหมายที่แสดงถึงคราว
20. ความหมายที่แสดงถึงสติ

4.3 การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนไทย

4.3.1 ความหมายที่แสดงถึงตาของคน

4.3.1.1 ตาไม่มีแวว

สำนวน	ความหมายของสำนวน			
ตาไม่มีแวว	ไม่มีไหวพริบ ดูคนไม่ออก ไม่รู้จักของดี			
ตา	+	ไม่	มี	+ แวว
[คำนาม]		[คำขยาย]	[คำกริยา]	[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[ปฏิเสธ]	[การปรากฏ]	[สภาพ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]				

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่มีไหวพริบ คุณคนไม่ออก และความหมายตรง คือ ตาไม่มีแวว สำนวนนี้แสดงสภาพของตา ซึ่งให้เห็นว่า การไม่มีความแข็งขันในชีวิต จะขยายความหมายของสำนวนว่า โง่เขลา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

4.3.1.2 ตาแข็ง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาแข็ง	ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา

ตา	+	แข็ง
[คำนาม]		[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[ระดับความแข็ง]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		[ความกล้า]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา และความหมายตรง คือ ตาแข็ง คำว่า “แข็ง” เป็นคำขยายที่แสดงระดับความแข็งให้แสดงว่า ไม่ยอมง่าย ทำให้สำนวนนี้มีความหมายว่า ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา ส่วนคำว่า “ตา” แสดงอวัยวะร่างกายที่เวลานอนหลับจะปิด ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

4.3.1.3 ตาพอง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาพอง	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น

ตา	+	พอง
[คำนาม]		[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[อาการ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		[ฟูขึ้น]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น และความหมายตรง คือ ตาพอง คำว่า “พอง” เป็นคำขยายที่แสดงอาการอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่ตาพองจริง คือ สำนวนแสดงอาการที่ตาเบิกกว้างเนื่องจากมีความอยากได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่

แสดงถึง ตาของคน

4.3.1.4 ปากว่าตาขยิบ

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ปากว่าตาขยิบ	พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง หรือปากกับใจไม่ตรงกัน
ปาก	+ ว่า + ตา + ขยิบ
[คำนาม]	[คำกริยา] [คำนาม] [คำกริยา]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]	[การกระทำ] [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [การกระทำ]
[ใช้ในการพูด]	[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง หรือปากกับใจไม่ตรงกัน และ ความหมายตรง คือ ปากว่าตาขยิบ คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ เป็นอุปกรณ์ในการแสดงความรู้สึก แต่คำว่า “ขยิบ” เป็นคำกริยาที่แสดงการกระทำของตา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

4.3.1.5 ตาโต

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาโต	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น
ตา	+ โต
[คำนาม]	[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]	[สถานการณ์]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]	

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น และ ความหมายตรง คือ ตาโต สำนวนนี้แสดงลักษณะอาการอย่างหนึ่งของตาเมื่อเห็นเงินเป็นต้น ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

4.3.1.6 ตาเหลือก

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาเหลือก	อาการริบร้อนลนลาน ตื่นกลัว

ตา + เหลือก
 [คำนาม] [คำกริยา]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [การกระทำ]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการริบร้อนลนลาน ตื่นกลัว และความหมายตรง คือ ตาเหลือก คำว่า “เหลือก” เป็นคำกริยาที่ใช้กับตาอย่างเดียวที่แสดงการกระทำอย่างหนึ่ง ซึ่งการกระทำแสดงอาการริบร้อนลนลานหรือตื่นกลัว ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้มีความหมายที่แสดงถึง ตาของคน

4.3.2 ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์

4.3.2.1 ตากบตาเขียด

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตากบตาเขียด	มีอาการคล้ายตากบใช้เปรียบข้าวที่หุงดิบ ๆ สุก ๆ

ตา + กบ +
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สัตว์สี่เท้าสะเทินน้ำสะเทินบก]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ตา + เขียด
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สัตว์สี่เท้าสะเทินน้ำสะเทินบก]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีอาการคล้ายตากบใช้เปรียบเทียบกับข้าวที่หุงดิบ ๆ สุก ๆ และ

ความหมายตรง คือ ตาของกบหรือเขียด ในสำนวนนี้มีการเปรียบเทียบตาของสัตว์กับอาการข้าว ซึ่งคำว่า “ตา” แสดงอวัยวะร่างกายของสัตว์ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.2 ตาปลา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาปลา	เนื้อซึ่งด้านที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา

ตา + ปลา
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สัตว์น้ำชนิดหนึ่ง]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เนื้อซึ่งด้านที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา และความหมายตรง คือ ตาของปลา ในสำนวนนี้มีการเปรียบเทียบตาของปลากับอาการผิวง ซึ่งคำว่า “ตา” แสดงรูปแบบของอวัยวะร่างกายของสัตว์ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.3 ตาไก่

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาไก่	ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่งมีรูปคล้ายตาไก่นี้ ☉

ตา + ไก่
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สัตว์ปีกจำพวกนก]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่งมีรูปคล้ายตาไก่นี้ ☉ และความหมายตรง คือ ตาของไก่ ซึ่งเป็นสัตว์ปีกจำพวกนก คำว่า “ตา” ของไก่แสดงรูปของเครื่องหมาย ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.4 ตากุ้ง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตากุ้ง	สีเหมือนตากุ้ง สีม่วงอมเทา

ตา + กุ้ง
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สัตว์น้ำชนิดหนึ่ง]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สีเหมือนตากุ้ง สีม่วงอมเทา และความหมายตรง คือ ตาของกุ้ง ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง สำนวนนี้แสดงสีอย่างหนึ่งนำมาจากสีของตากุ้ง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.5 ตาดักแตน

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาดักแตน	มีลักษณะที่ใสแจ้ว

ตา + ดักแตน
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [แมลงชนิดหนึ่ง]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีลักษณะที่ใสแจ้ว และความหมายตรง คือ ตาของดักแตนคำว่า “ตา” แสดงลักษณะตาอย่างหนึ่งซึ่งเปรียบเทียบตาของดักแตน ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.6 ตางัว

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตางัว	โคมชนิดหนึ่ง โลหะที่ทำเป็นรูใช้เย็บมุ้งหรือรูหนังเพื่อกันช่องลึก

ตา	+	งัว
[คำนาม]		[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[สัตว์ชนิดหนึ่ง]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ โคมชนิดหนึ่ง โลหะที่ทำเป็นรูใช้เสียบรูผ้าหรือรูหนังเพื่อกันช่องสีก และความหมายตรง คือ ตางัว คำว่า “ตา” แสดงลักษณะสิ่งของอย่างหนึ่งที่คล้ายกับตาของงัว ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.7 ตาจระเข้

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาจระเข้	ตาคนที่มีรูปร่างเหมือนตาของจระเข้

ตา	+	จระเข้
[คำนาม]		[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[สัตว์ชนิดหนึ่ง]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาคนที่มีรูปร่างเหมือนตาของจระเข้ และความหมายตรง คือ ตาจระเข้ สำนวนนี้แสดงรูปแบบตาอย่างหนึ่งโดยใช้คำว่าจระเข้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.8 สู้ยิบตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
สู้ยิบตา (สู้เข็บตา)	สู้จนถึงที่สุด สู้ไม่ถอย

สู้	+	ยิบ (เข็บ)	+	ตา
[คำกริยา]		[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
				[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สู้จนถึงที่สุด สู้ไม่ถอย และความหมายตรง คือ สู้รบตา ที่มาของสำนวนนี้คือการชนไก่ คำว่าชบมาจากเข็บ ซึ่งหมายความว่า ถ้าไก่บาดเจ็บตาในการต่อสู้ เข็บตาแล้วให้ไก่ต่อสู้อีก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.2.9 ตาฟางไก่

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาฟางไก่	ตาที่มองเห็นเฉพาะในเวลากลางวัน

ตา + ฟาง + ไก่
 [คำนาม] [คำขยาย] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สภาพ] [สิ่งมีชีวิต]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป] [สัตว์มีปีกชนิดหนึ่ง]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่มองเห็นเฉพาะในเวลากลางวัน และความหมายตรง คือ ตาฟางไก่ สำนวนนี้แสดงลักษณะในการมองของไก่ ดังนั้นคำ ว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ตาของสัตว์

4.3.3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง

4.3.3.1 ตบตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตบตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด

ตบ + ตา
 [คำกริยา] [คำนาม]
 [การกระทำ] [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด และความหมายตรง คือ ตบตา คำว่า “ตบ” เป็นกริยาที่แสดงการกระทำอย่างหนึ่งซึ่งมีความหมายว่าลวง กล่าวคือ หลอกลวงโดยใช้สิ่งที่ภายนอกที่ดูด้วยตาได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.2 ชิงตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ชิงตา	จ้องดูอย่างเขม็งด้วยอาการ โกรธหรือด้วยประสงค์จะห้าม

ชิง	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ จ้องดูอย่างเขม็งด้วยอาการ โกรธหรือด้วยประสงค์จะห้าม และ ความหมายตรง คือ ชิงตา คำว่า “ชิง” เป็นกริยาที่แสดงการกระทำอย่างหนึ่ง ทำให้สำนวนนี้มีความหมายดังกล่าว ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.3 บาดตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
บาดตา	สะดูดตาเพราะเห็นสิ่งดูฉลาด ขัดตาทำให้ไม่สบอารมณ์

บาด	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สะดูดตาเพราะเห็นสิ่งดูฉลาด ขัดตาทำให้ไม่สบอารมณ์ และ ความหมายตรง คือ บาดตา คำว่า “บาด” เป็นกริยาที่แสดงการกระทำอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้มีอุปสรรค สิ่งนี้ทำให้สำนวนนี้มีความหมายดังกล่าว ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.4 สวยบาดตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
สวยบาดตา	สวยมาก

สวย	+	บาด	+	ตา
[คำขยาย]		[คำกริยา]		[คำนาม]
[ความงาม]		[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สวยมาก และความหมายตรง คือ สวยบาดตา คำว่า “บาดตา” หมายถึงสะดูตาหรือขัดตา กล่าวคือ ถ้าดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการมากแต่ไม่สามารถเอาได้จึงไม่ดูดีกว่า ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.5 พรางตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
พรางตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด

พราง	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด และความหมายตรง คือ พรางตา สำนวนนี้ หมายความว่า ทำให้เข้าใจเป็นอย่างอื่นทางด้านภายนอกที่มองดูได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.6 สะดูตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
สะดูตา	กระทบตาชวนให้มอง

สะดู	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ กระทบตาชวนให้มอง และความหมายตรง คือ สะดุดตา ความหมายสำนวนไม่ใช่สะดุดตาจริงแต่ชวนให้มอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.3.7 ตาไว

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาไว	ลักษณะของตาที่เห็นอะไรได้รวดเร็ว

ตา + ไว
 [คำนาม] [คำขยาย]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ลักษณะ]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ลักษณะของตาที่เห็นอะไรได้รวดเร็ว และความหมายตรง คือ ตาไว คำขยายคำว่า “ไว” ในสำนวนนี้ แสดงความเร็วในการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมอง

4.3.4 ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ

4.3.4.1 จับตา (ความหมายที่ 1)

สำนวน	ความหมายของสำนวน
จับตา (ความหมายที่ 1)	ถูกตา เหมาะตา เป็นที่พอตา

จับ + ตา
 [คำกริยา] [คำนาม]
 [การกระทำ] [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ถูกตา เหมาะตา หรือเป็นที่พอตา และความหมายตรง คือ จับตา คำว่า “จับ” เป็นกริยาที่แสดงการกระทำอย่างหนึ่ง และสิ่งที่จับคือความสนใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

4.3.4.2 หมายตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
หมายตา	มองไว้ด้วยความมั่นหมาย มั่นหมายใจไว้

หมาย	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การคิด]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มองไว้ด้วยความมั่นหมาย มั่นหมายใจไว้ และความหมายตรงคือ หมายตา สำนวนนี้แสดงว่า มีความมั่นหมายอย่างมีความสนใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

4.3.5 ความหมายที่แสดงถึงสายตา

4.3.5.1 ตาคม

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาคม	ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคม อาจบาดหรือแทงใจได้

ตา	+	คม
[คำนาม]		[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[สภาพ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคม อาจบาดหรือแทงใจได้ และความหมายตรงคือ ตาคม คำว่า “คม” แสดงลักษณะสายตาดังหนึ่ง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

4.3.5.2 ตาหวาน

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาหวาน	ตาที่มีแว่นารักน่าเอ็นดู ตาแสดงอาการน่ารักน่าเอ็นดู

ตา	+	หวาน
[คำนาม]		[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[รสชาติ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่มีแว่นำรักนำเอ็นดู ตาแสดงอาการนำรักนำเอ็นดู และความหมายตรง คือ ตาหวาน คำว่า “หวาน” แสดงลักษณะสายตาอย่างหนึ่ง ทำให้สำนวนนี้ มีความหมายว่า ลักษณะตานำรัก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

4.3.5.3 ตาเป็นมัน

สำนวน	ความหมายของสำนวน			
ตาเป็นมัน	จับตามองหรือจ้องมองสิ่งที่ต้องใจอย่างจดจ่อ			
ตา	+	เป็น	+	มัน
[คำนาม]		[คำกริยา]		[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกับคำ]		[สิ่งสาร]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]				[เพลิน]
				[ประกายจ้า]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ จับตามองหรือจ้องมองสิ่งที่ต้องใจอย่างจดจ่อ และความหมายตรง คือ ตาเป็นมัน คำว่า “มัน” แสดงสภาพเป็นประกายจ้าของตา ซึ่งการจับตาหรือการจ้องมองสิ่งที่ต้องใจอย่างจดจ่อ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

4.3.5.4 ตาเพื่องตาสลิ้ง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาเพื่องตาสลิ้ง	ตาที่แสดงอาการว่าชอบพอรักใคร่เป็นการทอดไมตรีในทางผู้สาว

ตา	+	เฟื่อง	+	ตา	+	สสิ่ง
[คำนาม]		[คำนาม]		[คำนาม]		[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[หน่วยกิตของเงินตรา]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[หน่วยกิตของเงินตรา]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]				[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่แสดงอาการว่าชอบพอรักใคร่เป็นการทอดไมตรีในทางผู้สาว และความหมายตรง คือ ตาเฟื่องตาสสิ่ง คำว่า “เฟื่อง” หมายถึงน้อยมาก และคำว่า “สสิ่ง” หมายถึงน้อย สำนวนนี้แสดงลักษณะส่งสายตาอย่างหนึ่งที่รักเล่น ๆ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สายตา

4.3.6 ความหมายที่แสดงถึงทิศทางการมอง

4.3.6.1 ตาลอย

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาลอย	อาการที่ตาเหม่อ

ตา	+	ลอย
[คำนาม]		[คำกริยา]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[สภาพ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการที่ตาเหม่อ และความหมายตรง คือ ตาลอย คำว่า “ลอย” แสดงลักษณะทิศทางการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางการมอง

4.3.6.2 เล่นตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
เล่นตา	ชายตาคุณผู้หญิงสาว

เล่น	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องคูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ชายตาคุณชั่วสาว และความหมายตรง คือ เล่นตา แต่ไม่ใช่เล่นตาจริง สำนวนนี้แสดงลักษณะของสังกตาทิศทางที่มอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

4.3.6.3 กวาดตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
กวาดตา	สายตาคูทั่วไป

กวาดตา	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องคูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ สายตาคูทั่วไป และความหมายตรง คือ กวาดตา แต่ไม่ใช่กวาดตาจริง สำนวนนี้แสดงลักษณะของการสังกตาทิศทางที่มอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

4.3.6.4 หลบตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
หลบตา	ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา

หลบตา	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องคูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา และความหมายตรง คือ หลบตา สำนวนนี้แสดงการกระทำที่หลีกเลี่ยงไม่จับตา ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ทิศทางที่มอง

4.3.7 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง

4.3.7.1 เต็มตา (ความหมายที่ 2)

สำนวน	ความหมายของสำนวน
เต็มตา (ความหมายที่ 2)	ใช้แก่กริยาเห็น หมายความว่า เห็นชัด

เต็ม + ตา
 [คำวิเศษณ์] [คำนาม]
 [สภาพ] [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เห็นชัด และความหมายตรง คือ เต็มตา คำว่า “เต็ม” แสดง สภาพในการมอง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการมอง

4.3.8 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้

4.3.8.1 ตาทิพย์

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาทิพย์	ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด

ตา + ทิพย์
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [เทวดา]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด และความหมายตรง คือ ตาทิพย์ สำนวนนี้แสดงความสามารถในการดูที่เห็นได้ทุกอย่าง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการรับรู้

4.3.9 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า

4.3.9.1 ตาค่ำ

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาค่ำ	มองไม่เห็นคุณค่า

ตา + ค่ำ
 [คำนาม] [คำขยาย]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ความขี้กลง]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มองไม่เห็นคุณค่า และความหมายตรง คือ ตาค่ำ คำว่า “ค่ำ” แสดงระดับความสามารถในการประเมินค่า ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า

4.3.9.2 ตาแหลม

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาแหลม	มีสายตาคมมองเห็นก็รู้ทันทีว่าอะไรดีมีคุณค่า

ตา + แหลม
 [คำนาม] [คำขยาย]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สภาพ]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีสายตาคมมองเห็นก็รู้ทันทีว่าอะไรดีมีคุณค่า และความหมายตรง คือ ตาแหลม คำว่า “แหลม” แสดงลักษณะของสายตาในการประเมินค่า ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสามารถในการประเมินค่า

4.3.10 ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึก

4.3.10.1 ตาขาว

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาขาว	อาการขลาดกลัว

ตา + ขาว
 [คำนาม] [คำคุณศัพท์]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สี]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการขลาดกลัว และความหมายตรง คือ ตาสีขาว สำนวนนี้ แสดงอาการลักษณะของตาเมื่อคนมีความรู้สึกกลัว ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความรู้สึก

4.3.10.2 ตาเขียว

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาเขียว	อาการโกรธจัด

ตา + เขียว
 [คำนาม] [คำคุณศัพท์]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [สี]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการโกรธจัด และความหมายตรง คือ ตาสีเขียว ซึ่งแสดงอาการลักษณะของตาเมื่อคนมีความรู้สึกโกรธจัด ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความรู้สึก

4.3.10.3 ตาขวาง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาขวาง	ไม่พอใจ

ตา	+	ขวาง
[คำนาม]		[คำกริยา]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[การกระทำ]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ไม่พอใจ และความหมายตรง คือ ตาขวาง คำว่า “ขวาง” เป็นคำกริยาที่แสดงความไม่สะดวก และสำนวนนี้แสดงอาการลักษณะของตาเมื่อคนไม่พอใจ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความรู้สึก

4.3.10.4 ตาโศก

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาโศก	ตามีลักษณะเศร้าชวนให้เอ็นดู

ตา	+	โศก
[คำนาม]		[คำขยาย]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[ความรู้สึก]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตามีลักษณะเศร้าชวนให้เอ็นดู และความหมายตรง คือ ตาโศก คำว่า “โศก” เป็นคำขยายที่แสดงความรู้สึก และคำว่า “ตา” เป็นสิ่งที่แสดงความรู้สึก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความรู้สึก

4.3.10.5 ตาคิ้น

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาคิ้น	อาการตื่นตกใจทางสายตาเพราะตื่นเต้น

ตา	+	คิ้น
[คำนาม]		[คำกริยา]
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]		[ความรู้สึก]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ อาการตื่นตกใจทางสายตาเพราะตื่นเต้น และความหมายตรง คือ ตาตื่น คำว่า “ตื่น” เป็นคำกริยาที่แสดงความรู้สึก ซึ่งทำให้คำว่า “ตา” มีบทบาทที่แสดงความรู้สึก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความรู้สึก

4.3.10.6 ทำตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ทำตา	แสดงความรู้สึกด้วยสายตา

ทำ + ตา
 [คำกริยา] [คำนาม]
 [การกระทำ] [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ แสดงความรู้สึกด้วยสายตา และความหมายตรง คือ ทำตา ในสำนวนนี้หมายความว่า “ตา” เป็นสิ่งที่แสดงความรู้สึก ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสนใจ

4.3.11 ความหมายที่แสดงถึงลักษณะนิสัย

4.3.11.1 ตาเจ้าชู้

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาเจ้าชู้	ตาที่แสดงอาการกรุ่มกริมเป็นเชิงทอดไมตรีในทางชู้สาว

ตา + เจ้าชู้
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [คน]
 [ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป] [ลักษณะนิสัย]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ตาที่แสดงอาการกรุ่มกริมเป็นเชิงทอดไมตรีในทางชู้สาว และความหมายตรง คือ ตาเจ้าชู้ คำว่า “เจ้าชู้” ซึ่งเป็นคำนามที่แสดงคนที่มีลักษณะนิสัยอย่างหนึ่ง ทำให้คำว่า “ตา” แสดงลักษณะนิสัย ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ลักษณะนิสัย

4.3.12 ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย

4.3.12.1 ตาข่าย

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาข่าย	เครื่องดักสัตว์มีนบกหรือกระต่ายเป็นต้น ถักเป็นตารางแห

ตา + ข่าย
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ช่อง] [เครื่องดักสัตว์ชนิดหนึ่ง]
 [เกิดจากการถัก]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ เครื่องดักสัตว์มีนบกหรือกระต่ายเป็นต้น หรือ ถักเป็นตารางแห และความหมายตรง คือ ตาข่าย ข่ายหมายถึงเครื่องดักสัตว์ และคำว่า “ตา” แสดงช่องในข่าย ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องของตาข่าย

4.3.13 ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม

4.3.13.1 ตาตาราง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาตาราง	ช่องสี่เหลี่ยมที่เกิดจากเส้นขนานในแนวอื่นกับแนวนอน

ตา + ตาราง
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ช่อง] [รูป]
 [เกิดจากลากเส้นผ่านกัน]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ช่องสี่เหลี่ยมที่เกิดจากเส้นขนานในแนวอื่นกับแนวนอนและความหมายตรง คือ ตาตาราง ตารางหมายถึงช่องสี่เหลี่ยมที่เกิดจากเส้นตัดกัน และคำว่า “ตา” แสดงช่องในตาราง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องสี่เหลี่ยม

4.3.13.2 ดากล้า

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ดากล้า	พื้นดินที่ยกเป็นคันแบ่งเป็นช่อง ๆ

ดา + กล้า
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ช่อง] [พืช]
 [เกิดจากลากเส้นผ่านกัน] [ปลูกที่นา]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ พื้นดินที่ยกเป็นคันแบ่งเป็นช่อง ๆ และความหมายตรง คือ ดากล้า ซึ่งมีลักษณะช่องสี่เหลี่ยม และคำว่า “ดา” แสดงช่องในดากล้า ดังนั้นคำว่า “ดา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องสี่เหลี่ยม

4.3.12.3 ดาทัพ

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ดาตัพ	ทางที่กองทัพบดิน ซึ่งเปรียบด้วยดาหรือแฉ่มหมากรุก

ดา + ทัพ
 [คำนาม] [คำนาม]
 [ช่อง] [กองทัพบ]
 [เกิดจากลากเส้นผ่านกัน]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ทางที่กองทัพบดิน ซึ่งเปรียบด้วยดาหรือแฉ่มหมากรุก และความหมายตรง คือ ดาทัพ แสดงแฉ่มหมากรุก ดังนั้นคำว่า “ดา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องสี่เหลี่ยม

4.3.14 ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง

4.3.14.1 จับตา (ความหมายที่ 2)

สำนวน	ความหมายของสำนวน
จับตา (ความหมายที่ 2)	คอยเฝ้าสังเกต จ้องระว่างระไว

จับ	+	ตา
[คำกริยา]		[คำนาม]
[การกระทำ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ คอยเฝ้าสังเกตหรือจ้องระวังระไว และความหมายตรง คือ จับตา สำนวนนี้แสดงว่า การมองอย่างเฝ้าดูแล ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง การมองเฝ้า

4.3.15 ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ

4.3.15.1 แก้วตา

สำนวน	ความหมายของสำนวน
แก้วตา	ส่วนสำคัญของตาที่ทำให้แลเห็น, ส่วนใสของดวงตามีรูปกลมมนนูนทั้ง ๒ ข้าง ลักษณะใสแต่พื้นหลังนูนออกมากกว่าพื้นหน้า ตั้งอยู่ภายในดวงตา โดยปริยายใช้เรียกสิ่งที่รักยิ่ง

แก้ว	+	ตา
[คำนาม]		[คำนาม]
[สิ่งของ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[หินแข็งใส]		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ส่วนสำคัญของตาที่ทำให้แลเห็น, ส่วนใสของดวงตามีรูปกลมมนนูนทั้ง ๒ ข้าง ลักษณะใสแต่พื้นหลังนูนออกมากกว่าพื้นหน้า ตั้งอยู่ภายในดวงตา โดยปริยายใช้เรียกสิ่งที่รักยิ่ง และความหมายตรง คือ แก้วตา คำว่า “ตา” ทำให้สำนวนนี้แสดงว่า หินแข็งใสที่สำคัญดังนั้น คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ความสำคัญ

4.3.16 ความหมายที่แสดงถึงช่อดู

4.3.16.1 ตาน้ำ

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาน้ำ	ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย

ตา	+	น้ำ
[คำนาม]		[คำนาม]
[ลายที่เป็นตา]		[ธาตุชนิดหนึ่ง]
[ลายที่ตามลักษณะของสิ่งของ]		[ลักษณะไหล]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย และความหมายตรง คือ ตา น้ำ แสดงช่องของทางน้ำ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องรู

4.3.16.2 ตามด

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตามด	รูเล็ก ๆ ที่น้ำซึมออกได้อย่างรูรั่วตามก้นหม้อเป็นต้น

ตา	+	มด
[คำนาม]		[คำนาม]
[ลายที่เป็นตา]		[แมลงชนิดหนึ่ง]
[ลายที่ตามลักษณะของสิ่งของ]		[สร้างรังใต้ดินโดยเจาะรู]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ รูเล็ก ๆ ที่น้ำซึมออกได้อย่างรูรั่วตามก้นหม้อเป็นต้น และ ความหมายตรง คือ ตามด แสดงช่องรูเล็ก ๆ ที่มดลอดได้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ช่องรู

4.3.17 ความหมายที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของต้นไม้

4.3.17.1 ตาอ้อย

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาอ้อย	ลายชนิดหนึ่ง

ตา	+	อ้อย
[คำนาม]		[คำนาม]
[ส่วนหนึ่งของต้นไม้]		[พืชชนิดหนึ่ง]
[ตรงที่แตกกิ่ง]		

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ลายชนิดหนึ่ง และความหมายตรง คือ ตาอ้อย คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ แสดงต้นอ่อนของอ้อย เปรียบเทียบกับลายชนิดหนึ่ง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง ส่วนหนึ่งของต้นไม้

4.3.18 ความหมายที่แสดงถึงคน

4.3.18.1 ตาเป็นสับประรด

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตาเป็นสับประรด	มีพรรคพวกที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ให้อยู่รอบข้าง

ตา + เป็น + สับประรด

[คำนาม] [คำกริยา] [คำนาม]

[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกับคำ] [พืช]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป] [ผลไม้ชนิดหนึ่ง]

[เปลือกมีลักษณะที่มีลายอย่างเป็นช่อง ๆ]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ มีพรรคพวกที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ให้อยู่รอบข้าง และความหมายตรง คือ ตาเป็นสับประรด สำนวนนี้แสดงว่า มีตาจำนวนมากมาเปรียบเทียบกับลายที่มีลักษณะเป็นช่อง ๆ ของสับประรด และคำว่า “ตา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายแสดงถึงคนที่เฝ้าอยู่ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง คน

4.3.18.2 ตากล้อง

สำนวน	ความหมายของสำนวน
ตากล้อง	ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ

ตา + กล้อง

[คำนาม] [คำนาม]

[ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [เครื่อง]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ และความหมายตรง คือ ตากล้อง สำนวนนี้

แสดงว่า คนที่มีหน้าที่การถ่ายภาพ ตาเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายและแสดงคนในสำนวนนี้ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง คน

4.3.19 ความหมายที่แสดงถึงคราว

4.3.19.1 ตาจับขัน

สำนวน	ความหมายของสำนวน			
ตาจับขัน	วาระที่เข้าที่ลำบากหรือจำเป็น			
ตา	+	จับ	+	ขัน
[คำนาม]		[คำกริยา]		[คำกริยา]
[คราว]		[การกระทำ]		[การกระทำ]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ วาระที่เข้าที่ลำบากหรือจำเป็น และความหมายตรง คือ ตาจับขัน สำนวนนี้แสดงเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง คราว

4.3.19.2 เข้าตาร้าย

สำนวน	ความหมายของสำนวน			
เข้าตาร้าย	เข้าที่เดือดร้อน ถึงคราวเดือดร้อน			
เข้า	+	ตา	+	ร้าย
[คำกริยา]		[คำนาม]		[คำขยาย]
		[คราว]		[ชั่ว]

ความหมายของสำนวน คือ เข้าที่เดือดร้อน หรือถึงคราวเดือดร้อน และความหมายตรง คือ เข้าตาร้าย ในสำนวนนี้ คำว่า “ตา” แสดงครั้งที่พบกับความเดือดร้อน ดังนั้น คำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง คราว

4.3.20 ความหมายที่แสดงถึงสติ

4.3.20.1 เต็มตา (ความหมายที่ 1)

สำนวน	ความหมายของสำนวน
เต็มตา (ความหมายที่ 1)	ใช้แก่กริยานอน หมายความว่า นอนอึด

เต็ม	+	ตา
[คำวิเศษณ์]		[คำนาม]
[สภาพ]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

ความหมายของสำนวนนี้ คือ นอนอึด และความหมายตรง คือ เต็มตา คำว่า “เต็ม” เป็นคำวิเศษณ์ที่แสดงสภาพซึ่งมีการให้หมด และสิ่งที่เต็มถือได้ว่า สติ ดังนั้นคำว่า “ตา” ในสำนวนนี้ มีความหมายที่แสดงถึง สติ

บทที่ 5 เปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ผลการวิเคราะห์ในบทที่ 3 และ ในบทที่ 4 จะเห็นว่า ในสำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” ทั้งในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย มีความหมายของคำว่า “ตา” อย่างไร และในบทนี้จะเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย เพื่อการสื่อสารและความเข้าใจความคิดเห็นของคนต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวไทย

5.1 เปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

5.1.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่ทั้งในสำนวนญี่ปุ่นและในสำนวนไทยตรงกัน

5.1.1.1 ความหมายที่แสดงถึงตาของคน

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย

[อวัยวะร่างกาย]

[ดวงตา]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย

[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น	สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
Me ni miete	เห็นได้อย่างชัดเจน	ตาไม่มีแวว	ไม่มีไหวพริบ คุณคนไม่ออก ไม่รู้จักของดี
Me ga tobideru (ความหมายที่ 1)	อาการตกใจเพราะราคาแพงมาก	ตาแข็ง	ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา
Me ga tobideru2 (ความหมายที่ 2)	อาการที่ลำบากใจเพราะโดนดูอย่างแรง	ตาพอง	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น
Me ga katai	(ส่วนใหญ่เป็นเด็ก) ไม่ยอมนอน ไม่ง่วง แม้มักกลางคืนดึกคืน	ปากว่าตาขยิบ	พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง หรือปากกับใจไม่ตรงกัน
Me o miharu	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ	ตาโต	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น
Me kara hi ga deru	อาการแสดงความเจ็บเมื่อถูกกระแทกใบหน้าอย่างแรง	ตาเหลือก	อาการริบร้อนลนลาน ตื่นกลัว

5.1.1.2 ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[อวัยวะร่างกาย]
[ใช้ในการดู]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น	สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
Iki uma no me o nuku	หลอกใช้ผู้อื่นและได้ประโยชน์ทันที	ตากบตาเขียด	มีอาการคล้ายตากบใช้เปรียบข้าวที่หุงดิบ ๆ สุก ๆ
Uo no me	ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมได้ผิวหนัง	ตาปลา	เนื้อซึ่งด้านที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา
Tori me	มองไม่เห็นในที่มืดแสงน้อย	ตาไก่	ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่งมีรูปคล้ายตาไก่ดังนี้ ☉
		ตากุ้ง	สีเหมือนตากุ้ง สีม่วงอมเทา
		ตาคักแตน	มีลักษณะที่ใสแจ๋ว
		ดาวงัว	โคมชนิดหนึ่ง โลหะที่ทำเป็นรูใช้เลี่ยมรูผ้าหรือรูหนังเพื่อกันช่องสึก
		ตาจระเข้	ตาคนที่มีรูปร่างเหมือนตาของจระเข้
		สู๊บตา (สู๊เข็บตา)	สู๊จนถึงที่สุด สู๊ไม่ถอย
		ตาฟางไก่	ตาที่มองเห็นเฉพาะในเวลากลางวัน

5.1.1.3 ความหมายที่แสดงถึงการมอง

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย

[หน้าที่ของตา]

[การมองการเห็น]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย

[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ni suru	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะ ตะตา
Me ni tsuku	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะ ตะตา
Me ni tomaru	เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสนใจ กับสิ่งนั้น
Me no doku	เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ ไม่เห็นดีกว่า
Me no hoyou	การเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นำ เพลินใจ เป็นความชุ่มชื่นตา
Me o azamuku	หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็น ความสนใจในการมอง
Me ni amaru	เกินกว่าที่จะมองข้ามความผิด นั้นไปได้
Kamera no me	ตาคนอาจมองผ่าน รายละเอียดบางอย่าง แต่ตา ของกล้องสามารถบันทึกทุก อย่างไว้ได้หมด

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตบตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด
จิงตา	จ้องดูอย่างเขม็งด้วยอาการ โกรธหรือด้วยประสงค์จะห้าม
บาดตา	สะอูดตาเพราะเห็นสีจูดจาด ขัดตาทำให้ไม่สบอารมณ์
สวยบาดตา	สวยมาก
พรางตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด
สะอูดตา	กระทบตาชวนให้มอง
ตาไว	ลักษณะของตาที่เห็นอะไรได้ รวดเร็ว

5.1.1.4 ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย

[หน้าที่ของตา]

[การมองเห็น]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย

[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me o tsukeru	ดูอย่างระแวงระวังและ หมายปอง
Me mo kurenai	การเพิกเฉย ไม่แยแส ไม่ สนใจเลย
Wakime mo furazu	ตั้งใจทำโดยไม่สนใจ อย่างอื่น มุ่งมั่นอยู่กับ เรื่อง ๆ เดียว
Me no tsuke dokoro	จุดที่ให้ความสำคัญเป็น พิเศษ
Me o hiku	มีจุดเด่นดึงดูดความ สนใจของคนอื่น
Me o ubau	ทำให้ตะลึงโดยไม่ คาดคิดเพราะได้รับความ ซาบซึ้งตรึงใจมาก

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
จับตา (ความหมายที่ 1)	ถูกตา เหมาะตา เป็นที่ พอดตา
หมายตา	มองไว้ด้วยความมั่น หมาย มั่นหมายใจไว้

5.1.1.5 ความหมายที่แสดงถึงสายตา

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]
[สายตา]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
U no me taka no me	สภาพการณ์ที่ค้นหาบางสิ่งบางอย่างด้วยสายตาอันแหลมคม หรือความแหลมคมของสายตา
Me ga surudo	การมองด้วยเข็มเกรียม, เข็มจิ้มตามอง

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาคม	ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคม อาจบาดหรือแทงใจได้
ตาวาน	ตาที่มีแว่นำรึกล้าเอ็นดู ตาแสดงอาการนำรึกล้าเอ็นดู
ตาเป็นมัน	จับตามองหรือจ้องมองสิ่งที่ต้องใจอย่างจดจ่อ
ตาเพื่องตาสลึง	ตาที่แสดงอาการว่าชอบพอรักใคร่เป็นการทอดไมตรีในทางผู้สาว

5.1.1.6 ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[อวัยวะที่ใช้ในการมอง]
[สภาพบริเวณรอบดวงตา]
[ทิศทางที่มอง]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me o yaru	ส่งสายตา
Me o otosu	ก้มหน้าเพราะไม่สามารถ สบตากับอีกฝ่ายหนึ่งได้
Nagashime o okuru	ชำเลื่องมองเพื่อทอดสะพาน แก่เพศตรงข้าม
Me no yariba ni komaru	ลำบากใจตาที่จะมอง เพราะ ขาดเงินไม่สมควรมอง
Me o sorasu	หลีกเลี่ยงไม่จับตาเพราะไม่ สามารถมองต่อไปได้

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาลอย	อาการที่ตาเหม่อ
เล่นตา	ชายตาคูฉันทู้สาว
กวาดตา	สายตาคูทั่วไป
หลบตา	ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา

5.1.1.7 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[หน้าที่ของตา]
[ความสามารถของตาในการมอง]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ga ii	สภาพที่สามารถมองเห็นได้ อย่างชัดเจน
Me ga fushiana da	การดูอย่างขาดความละเอียด รอบคอบ

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
เต็มตา 2 (ความหมายที่ 2)	ใจใช้แก่กิริยาเห็น หมายความว่า เห็นชัด

5.1.1.8 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้

<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	องค์ประกอบทางความหมาย	<u>สำนวนไทย</u>	องค์ประกอบทางความหมาย
	[หน้าที่ของตา]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
	[ความสามารถในการวินิจฉัย]		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Senri gan	ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาทิพย์	ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด

5.1.1.9 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า

<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	องค์ประกอบทางความหมาย	<u>สำนวนไทย</u>	องค์ประกอบทางความหมาย
	[หน้าที่ของตา]		[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
	[ความสามารถในการวินิจฉัย]		[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Miru me ga aru	มีความสามารถในการวินิจฉัยหรือประเมินค่าได้อย่างแม่นยำหรือตรงประเด็น
Me ga takai	เก่งในการประเมินค่าสามารถมองออกได้ว่าดีหรือไม่ดี

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาต่ำ	มองไม่เห็นคุณค่า
ตาแหลม	มีสายตาคมมองเห็นก็รู้ทันทีว่าอะไรดีมีคุณค่า

5.1.1.10 ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึก

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[หน้าที่ของตา]
[ความรู้สึก]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Shiroi me de miru	แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร
Me ni kado o tateru	จ้องตาใส่ด้วยความโกรธ
Me o sankaku ni suru	จ้องตาใส่ด้วยความโกรธ
Me de mono iu	แสดงความรู้สึกโดยใช้สายตา
Me ha kokoro no kagami	มองตาก็รู้ใจ

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาขาว	อาการขาดคิ้ว
ตาเขียว	อาการโกรธจัด
ตาขวาง	ไม่พอใจ
ตาโศก	ตามีลักษณะเศร้าชวนให้เอ็นดู
ตาร้อนเป็นไฟ	อิทธิฤทธิ์
ตาดิ้น	อาการตื่นตกใจทางสายตา เพราะตื่นเต้น
ทำตา	แสดงความรู้สึกด้วยสายตา

5.1.1.11 ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา]
[ช่องของตาข่าย]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ช่อง]
[เกิดจากการถัก]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Ami no me o kuguru	ทำความผิดแต่ไม่ถูกจับกุม เพราะรู้กฎหมายดี

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาข่าย	เครื่องดักสัตว์มีปีกหรือกระต่าย เป็นต้น ถักเป็นตาข่ายแห

5.1.1.12 ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา]
[ช่องสี่เหลี่ยม]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ช่อง]
[เกิดจากลากเส้นผ่านกัน]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Ichimoku oku	ให้การยกย่องในฐานะที่เป็นคนเก่งกว่าตน

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาตาราง	ช่องสี่เหลี่ยมที่เกิดจากเส้นขนานในแนวอื่นกับแนวนอน
ตากล้า	พื้นดินที่ยกเป็นคันแบ่งเป็นช่อง ๆ
ตาทัพ	ทางที่กองทัพเดิน ซึ่งเปรียบด้วยตาหรือแตรหมากรุก

5.1.1.13 ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย
[หน้าที่ของตา]
[การใส่ใจ]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย
[ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ga todoku	เฝ้าดูแลอย่างดี
Me ga hanasenai	ต้องเฝ้าดูอยู่เสมอเพราะไม่รู้ว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นเมื่อไร
Me ga hikaru	การจับตาดูอย่างเข้มงวด

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
จับตา (ความหมายที่ 2)	คอยเฝ้าสังเกต จ้องระวังระไว

5.1.1.14 ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [คุณค่าของตา]
[ความสำคัญ]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น	สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
Me ja nai	ไม่สำคัญ (การดูถูก, ละเลย, มองข้าม) ไม่เห็น ความสำคัญ	แก้วตา	ส่วนสำคัญของตาที่ทำให้แลเห็น, ส่วนใสของดวงตามีรูปกลมมน ทั้ง ๒ ข้าง ลักษณะใสแต่พื้นหลังนูนออกมากกว่าพื้นหน้า ตั้งอยู่ภายในดวงตา โดยปริยายใช้เรียกสิ่งที่รักยิ่ง

5.1.1.15 ความหมายที่แสดงถึงสติ

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [หน้าที่ของตา]
[การมองเห็น]

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]
[ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น	สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
Me ga saeru	นอนไม่หลับ เห็นภาพวนอยู่ในความรู้สึก	เต็มตา (ความหมายที่ 1)	ใ ช้ แ ก่ ก ริ ย า น อ น หมายความว่า นอนอึด

5.1.2 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนญี่ปุ่นแต่ไม่มีในสำนวนไทย

5.1.2.1 ความหมายที่แสดงถึงความสามารถการรู้ผิดรู้ถูก

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [หน้าที่ของตา]

[ความสามารถในการวินิจฉัย]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ga nai	อยากได้จนระงับความต้องการไม่ได้
Me ga sameru	หาทางออกได้

5.1.2.2 ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [สิ่งที่เคยเห็น]

[ประสบการณ์ที่เห็น]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Ii me o miru	การประสพโชคดีมีความสุข
Itai me ni au	มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก

5.1.2.3 ความหมายที่แสดงถึงการดูแล

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [หน้าที่ของตน]

[การใส่ใจ]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me o kakeru	ดูแลอย่างดี
Me o kubaru	เอาใจใส่ ระมัดระวัง อย่างทั่วถึง

5.1.2.4 ความหมายที่แสดงถึงการผ่านสายตา

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [หน้าที่ของตน]

[ทัศนวิสัย]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ni hairu	การปรากฏแก่สายตาโดยไม่ได้ตั้งใจ

5.1.2.5 ความหมายที่แสดงถึงศูนย์กลาง

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [ตำแหน่งของตน]

[ศูนย์กลาง]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Taifu no me	สิ่งของหรือบุคคลที่เป็นศูนย์กลางในเหตุการณ์

5.1.2.6 ความหมายที่แสดงถึงฉากในจินตนาการ

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [หน้าที่ของตน]

[ทัศนวิสัย]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
Me ni ukabu	สามารถรู้สึกได้เหมือนกับเห็นจริง

5.1.2.7 ความหมายที่แสดงถึงความเห็น

สำนวนญี่ปุ่น องค์ประกอบทางความหมาย [สิ่งที่เคยเห็น]

[ประสบการณ์ที่เห็น]

สำนวนญี่ปุ่น	ความหมายของสำนวนญี่ปุ่น
shumoku no icchi suru tokoro	คนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน

5.1.3 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนไทยแต่ไม่มีในสำนวนญี่ปุ่น

5.1.3.1 ความหมายที่แสดงถึงลักษณะนิสัย

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องอุป]

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาเจ้าชู้	ตาที่แสดงอาการกรู๋กริมเป็นเชิงทอคโมตรีในทางชู้สาว

5.1.3.2 ความหมายที่แสดงถึงช่ອງู

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ลายที่เป็นตา]

[ลายที่ตามลักษณะของสิ่งของ]

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาน้ำ	ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย
ตามด	รูเล็ก ๆ ที่น้ำซึมออกได้อย่างรูรั่วตามก้นหม้อเป็นต้น

5.1.3.3 ความหมายที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของต้นไม้

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ส่วนหนึ่งของต้นไม้]

[ตรงที่แตกกิ่ง]

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาอ้อย	ลายชนิดหนึ่ง

5.1.3.4 ความหมายที่แสดงถึงคน

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [ส่วนหนึ่งของร่างกาย]

[ทำหน้าที่เป็นเครื่องรูป]

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาเป็นตับปะรด	มีพรรคพวกที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ให้ผู้อยู่รอบข้าง
ตากล้อง	ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ

5.1.3.5 ความหมายที่แสดงถึงคราว

สำนวนไทย องค์ประกอบทางความหมาย [คราว]

สำนวนไทย	ความหมายของสำนวนไทย
ตาขับขัน	วาระที่เข้าที่ลำบากหรือจำเป็น
เข้าตาร้าย	เข้าที่เดือดร้อน ถึงคราวเดือดร้อน

5.2 เปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยตามรายละเอียดหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ อนึ่งในบทนี้ การปรากฏจะแบ่งออกได้สองกลุ่ม ได้แก่ แนวคิดความหมาย และการใช้ถ้อยคำ

5.2.1 สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน

5.2.1.1 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	魚の目 (Uo no me ตาปลา)	ตาปลา
<u>ความหมาย</u>	ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมได้ผิวหนัง	เนื้อซึ่งค้ำที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมได้ผิวหนัง” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “เนื้อซึ่งค้ำที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา” และแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” ของปลามาเปรียบเทียบกับลักษณะผิวหนังและใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ คำว่า “ปลา”

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を欺く (Me o azamuku หลอกกลางตา)	พรางตา
<u>ความหมาย</u>	หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็นความสนใจในการมอง	หลอกหรือลวงให้เข้าใจเป็นอื่น

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็นความสนใจในการมอง” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “หลอกหรือลวงให้เข้าใจเป็นอื่น” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ตา” แสดงการมอง และการใช้ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ใช้คำว่า “หลอกลวง” ในสำนวนญี่ปุ่น และใช้คำว่า “พราง” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を付ける (Me o tsukeru ตีตตา)	หมายตา
<u>ความหมาย</u>	ดูอย่างระแวงระวังและหมายปอง	มองไว้ด้วยความมั่นหมาย มั่นหมายใจไว้

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ดูอย่างระแวงระวังและหมายปอง” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “มองไว้ด้วยความมั่นหมาย มั่นหมายใจไว้” และแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” เปรียบเทียบกับความสนใจ และการใช้ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ คำว่า “ตีต” ในสำนวนญี่ปุ่น และคำว่า “หมาย” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目が鋭い (Me ga surudoï ตาคม)	ตาคม
<u>ความหมาย</u>	การมองด้วยเข็มเกรียม, เข็มดังตามอง	ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคมอาจบาดหรือแทงใจได้

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “การมองด้วยเข็มเกรียม, เข็มดังตามอง” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคมอาจบาดหรือแทงใจได้” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ตา” แสดงสายตาและการใช้

ถ้อยคำเหมือนกัน คือ คำว่า “คม”

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目が堅い (Me ga katai คตาแข็ง)	ตาแข็ง
<u>ความหมาย</u>	ไม่ยอมนอน ไม่ง่วง แม้กลางคืนคึกคัก	ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ไม่ยอมนอนหลับไม่ง่วงแม้กลางคืนคึกคัก” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ไม่ง่วง ไม่กะพริบตา” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ตา” แสดงตาของคน และคำว่าแข็งแสดงอาการที่ไม่ง่วงและการใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ คำว่า “แข็ง”

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目をそらす (Me o sorasu หลีกตา)	หลบตา
<u>ความหมาย</u>	หลีกไม่จับตาเพราะ ไม่สามารถมองต่อได้	ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “หลีกไม่จับตาเพราะไม่สามารถมองต่อได้” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “หลีกไม่จับตา ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ตา” แสดงทิศทางที่มอง และการใช้ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน คือ คำว่า “หลีก” ในสำนวนญี่ปุ่นและคำว่า “หลบ” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	鳥目 (Tori me ตาไก่)	ตาฟางไก่
<u>ความหมาย</u>	มองไม่เห็นในที่ที่มีแสงน้อย	ตาที่มองเห็นเฉพาะ ในเวลากลางวัน

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “มองไม่เห็นในที่มืดแสงน้อย” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ตาที่มองเห็นเฉพาะในเวลากลางวัน” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” ใช้แสดงลักษณะในการมองของตาไก่ และการใช้ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน คือ คำว่า “ไก่” ในสำนวนญี่ปุ่นและคำว่า “ฟาง” และ “ไก่” ในสำนวนไทย

5.2.1.2 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นเหมือนกันในแนวคิดความหมาย แต่ต่างกันในการใช้ถ้อยคำ

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目の毒 (Me no doku พิชของตา)	สวายบาดตา
<u>ความหมาย</u>	เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ ไม่เห็นดีกว่า	สวายมาก

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ไม่เห็นดีกว่า” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “สวายมาก” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ แสดงสิ่งทำให้เกิดความต้องการขึ้น แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน กล่าวคือ ใช้คำว่า “พิช” ในสำนวนญี่ปุ่น ส่วนใช้คำว่า “บาด” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を引く (Me o hiku ดึงตา)	สะดุดตา
<u>ความหมาย</u>	มีจุดเด่นดึงดูดความสนใจของคนอื่น	กระทบตาชวนให้มอง

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “มีจุดเด่นดึงดูดความสนใจของคนอื่น” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “กระทบตาชวนให้มอง” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” เปรียบเทียบกับความสนใจ แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน กล่าวคือ ใช้คำว่า “ดึง” ในสำนวนญี่ปุ่น ส่วนคำว่า “สะดุด” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	流し目を送る (Nagashime o okuru สายตาไหล)	เล่นตา
<u>ความหมาย</u>	ชำเลื่องมองเพื่อทอดสะพานแก่เพศตรงข้าม ชายตาคุณฉันชั่วสาว	

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ชำเลื่องมองเพื่อทอดสะพานแก่เพศตรงข้าม” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ชายตาคุณฉันชั่วสาว” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ การส่งทศทางที่มองในเชิงชั่วสาว แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน กล่าวคือ ใช้คำว่า “ไหล” เป็นกริยาของคำว่า “สายตา” ในสำนวนญี่ปุ่น ส่วนใช้คำว่า “เล่น” ในสำนวนไทย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	千里眼 (Senri gan ตาสองล้านวา)	ตาพิพย์
<u>ความหมาย</u>	ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น	ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” เป็นสิ่งที่แสดงความสามารถในการรับรู้ แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้คำที่แสดงระยะทางที่มองได้ ส่วนในสำนวนไทยนำคำว่า “พิพย์” ที่มีความสามารถขดมุนุษย์มาใช้

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目に角を立てる (Me ni kado o tateru ตั้งมุมที่ตาขึ้น)	ตาเขี้ยว
<u>ความหมาย</u>	ขึงตาใส่ด้วยความโกรธ	อาการโกรธจัด

สำนวนทั้งสองมีความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ขึงตาใส่ด้วยความโกรธ” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “อาการโกรธจัด” และมีแนวคิดความหมาย

เหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” เป็นสิ่งที่แสดงความรู้สึก แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นแสดงความโกรธด้วยรูปแบบ ส่วนในสำนวนไทยแสดงความโกรธด้วยลี

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を奪う (Me o ubau แย่งตา)	จับตา 1
<u>ความหมาย</u>	ทำให้ตะลึงโดยไม่คาดคิดเพราะ ได้รับความซาบซึ้งตรึงใจมาก	ถูกตา เหมาะตา เป็นที่พอตา

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ทำให้ตะลึงโดยไม่คาดคิดเพราะได้รับความซาบซึ้งตรึงใจมาก” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ถูกตา เหมาะตา เป็นที่พอตา” และมีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ตา” แสดงการมอง แต่การใช้ถ้อยคำต่างกัน คือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้คำว่า “แย่ง” ส่วนในสำนวนไทยใช้คำว่า “จับ”

5.2.1.3 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยต่างกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	痛い目にあう (Itai me ni au พบตาเจ็บ)	เข้าตาร้าย
<u>ความหมาย</u>	มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก	เข้าที่เดือดร้อน ถึงคราวเดือดร้อน

สำนวนทั้งสองมีความหมายคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “เข้าที่เดือดร้อน ถึงคราวเดือดร้อน” แต่มีแนวคิดความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นนำคำว่า “ตา” เป็นประสบการณ์ ส่วนในสำนวนไทยนำคำว่า “ตา” เป็นคราว และการใช้ถ้อยคำต่างกัน คือ ในการแสดงความลำบากใช้คำว่า “เจ็บ” ในสำนวนญี่ปุ่น ส่วนในการแสดงความเดือดร้อนใช้คำว่า “ร้าย” ในสำนวนไทย

5.2.2 สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน

5.2.2.1 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิด

ความหมายและการใช้ถ้อยคำ

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目を見張る (Me o miharu มองตาโต)	ตาโต
<u>ความหมาย</u>	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะ อยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น” แต่มีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำลักษณะของตาแสดงความรู้สึก และการใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ ใช้คำว่า “โต” ในทั้งสองสำนวน

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	白い目で見る (Shiroi me de miru มองดูด้วยตาขาว)	ตาขาว
<u>ความหมาย</u>	แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร	อาการขลาดกลัว

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “อาการขลาดกลัว” แต่มีแนวคิดความหมายเหมือนกัน กล่าวคือ นำคำว่า “ตา” ใช้แสดงความรู้สึก และการใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ ใช้คำว่า “ขาว” ในทั้งสองสำนวน

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目が覚める (Me ga sameru ตาตื่น)	ตาตื่น
<u>ความหมาย</u>	หาทางออกได้	อาการตื่นตกใจทางสายตา เพราะตื่นเต้น

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “หาทางออก

ได้” ส่วนในสำนวนไทย ใช้ในความหมาย “อาการตื่นตกใจทางสายตาเพราะตื่นตื่น” แต่ทั้งสองสำนวนภาษา มีแนวคิดความหมายเหมือนกัน คือ นำคำว่า “ตา” มาใช้แสดงความรู้สึก และใช้คำว่า “ตื่น” ประกอบในสำนวนเหมือนกันทั้งสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย

5.2.2.2 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในการใช้ถ้อยคำ แต่ต่างกันแนวคิดความหมาย

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	鳥目 (Tori me ตาไก่)	ตาไก่
<u>ความหมาย</u>	มองไม่เห็นในที่ที่มีแสงน้อย	ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่ง มีรูปคล้ายตาไก่ดังนี้ ☉

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกันกล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “มองไม่เห็นในที่ที่มีแสงน้อย” ส่วนในสำนวนไทย ใช้ในความหมาย “ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่งมีรูปคล้ายตาไก่ ดังนี้ ☉” และมีแนวคิดความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงลักษณะในการมองของตาไก่ ส่วนในสำนวนไทยนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงลักษณะรูปแบบของดวงตาไก่ แต่การใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ ใช้คำว่า “ไก่” ในทั้งสองสำนวน

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	カメラの目 (Kamera no me ตากล้อง)	ตากล้อง
<u>ความหมาย</u>	ตาคนอาจมองผ่านรายละเอียดบางอย่าง แต่ตาของกล้องสามารถบันทึก ทุกอย่างไว้ได้หมด	ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “ตาคนอาจมองผ่านรายละเอียดบางอย่าง แต่ตาของกล้องสามารถบันทึกทุกอย่างไว้ได้หมด” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ” และมีแนวคิดความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงการมอง ส่วนในสำนวนไทยนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงคน แต่การใช้ถ้อยคำเหมือนกัน คือ

ใช้คำว่า “กล้อง” ในทั้งสองสำนวน

	<u>สำนวนญี่ปุ่น</u>	<u>สำนวนไทย</u>
<u>สำนวน</u>	目が鋭い (Me ga surudoï ตาคม)	ตาแหลม
<u>ความหมาย</u>	การมองด้วยเข็มเกรียม, เขม็งตามอง	มีสายตาคมพอมองเห็นก็รู้ทันทีว่า อะไรดีมีคุณค่า

สำนวนทั้งสองมีความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นใช้ในความหมาย “การมองด้วยเข็มเกรียม, เขม็งตามอง” ส่วนในสำนวนไทยใช้ในความหมาย “มีสายตาคมพอมองเห็นก็รู้ทันทีว่าอะไรดีมีคุณค่า” และมีแนวคิดความหมายต่างกัน กล่าวคือ ในสำนวนญี่ปุ่นนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงลักษณะสายตา ส่วนในสำนวนไทยนำคำว่า “ตา” ใช้แสดงความสามารถในการประเมินค่า แต่การใช้ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน คือ ใช้คำว่า “คม” ในสำนวนญี่ปุ่นและ ใช้คำว่า “แหลม” ในสำนวนไทย

จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย ในด้านความหมาย มีทั้งที่ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นและในสำนวนไทยตรงกัน ความหมายของคำว่า “ตา” มีในสำนวนญี่ปุ่นอย่างหนึ่งแต่ไม่มีในสำนวนไทย ความหมายของคำว่า “ตา” มีในสำนวนไทยอย่างหนึ่งแต่ไม่มีในสำนวนญี่ปุ่น

ในด้านการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย พบว่า ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มีทั้งที่การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันในแนวคิดความหมาย แต่ต่างกันในการใช้ถ้อยคำ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยต่างกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน มีทั้งที่การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำ การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในการใช้ถ้อยคำแต่ต่างกันในแนวคิดความหมาย

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “ การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย ” มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทย และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาสามารถสรุป อภิปราย และมีข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

6.1.1 ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่น ทั้งหมด 57 สำนวนพบว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นมีความหมาย 22 ความหมายดังนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงตาของคน
2. ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์
3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง
4. ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ
5. ความหมายที่แสดงถึงสายตา
6. ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง
7. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง
8. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้
9. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า
10. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรู้ผิดรู้ถูก
11. ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึกลึก
12. ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย
13. ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม
14. ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์
15. ความหมายที่แสดงถึงการดูแล
16. ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง
17. ความหมายที่แสดงถึงการผ่านสายตา
18. ความหมายที่แสดงถึงศูนย์กลาง
19. ความหมายที่แสดงถึงฉากในจินตนาการ
20. ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ
21. ความหมายที่แสดงถึงความเห็น
22. ความหมายที่แสดงถึงสติ

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวนไทย ทั้งหมด 57 สำนวนพบว่า คำว่า “ตา” ในสำนวนไทยมีความหมาย 20 ความหมายดังนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงตาของคน
2. ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์
3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง
4. ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ
5. ความหมายที่แสดงถึงสายตา
6. ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง
7. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง
8. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้
9. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า
10. ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึก
11. ความหมายที่แสดงถึงลักษณะนิสัย
12. ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย
13. ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม
14. ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง
15. ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ
16. ความหมายที่แสดงถึงช่องรู
17. ความหมายที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของต้นไม้
18. ความหมายที่แสดงถึงคน
19. ความหมายที่แสดงถึงคราว
20. ความหมายที่แสดงถึงสติ

6.1.3 ผลการเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” และการปรากฏ

6.1.3.1 ผลการเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “ตา” พบว่า

6.1.3.1.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่ทั้งในสำนวนญี่ปุ่นและในสำนวนไทยตรงกัน มี 15 ความหมาย ดังนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงตาของคน
2. ความหมายที่แสดงถึงตาของสัตว์
3. ความหมายที่แสดงถึงการมอง
4. ความหมายที่แสดงถึงความสนใจ
5. ความหมายที่แสดงถึงสายตา
6. ความหมายที่แสดงถึงทิศทางที่มอง

7. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการมอง
8. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้
9. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถในการประเมินค่า
10. ความหมายที่แสดงถึงความรู้สึก
11. ความหมายที่แสดงถึงช่องของตาข่าย
12. ความหมายที่แสดงถึงช่องสี่เหลี่ยม
13. ความหมายที่แสดงถึงการเฝ้ามอง
14. ความหมายที่แสดงถึงความสำคัญ
15. ความหมายที่แสดงถึงสติ

6.1.3.1.2 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนญี่ปุ่นแต่ไม่มีในสำนวนไทย

7 ความหมาย ดังนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงความสามารถการรู้ตัว
2. ความหมายที่แสดงถึงประสบการณ์
3. ความหมายที่แสดงถึงการดูแล
4. ความหมายที่แสดงถึงการผ่านสายตา
5. ความหมายที่แสดงถึงศูนย์กลาง
6. ความหมายที่แสดงถึงฉากในจินตนาการ
7. ความหมายที่แสดงถึงความเห็น

6.1.3.1.3 ความหมายของคำว่า “ตา” ที่มีในสำนวนไทยแต่ไม่มีในสำนวนญี่ปุ่น 5

ความหมาย ดังนี้

1. ความหมายที่แสดงถึงสิ่งที่แสดงลักษณะนิสัย
2. ความหมายที่แสดงถึงช่องรู
3. ความหมายที่แสดงถึงส่วนหนึ่งของต้นไม้
4. ความหมายที่แสดงถึงคน
5. ความหมายที่แสดงถึงคราว

6.1.3.2 ผลการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” พบว่า

6.1.3.2.1 สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มี

14 คู่

6.1.3.2.1.1 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำมี 7 คู่

6.1.3.2.1.2 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นเหมือนกันในแนวคิดความหมาย แต่ต่างกันในการใช้ถ้อยคำมี 6 คู่

6.1.3.2.1.3 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยต่างกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำมี 1 คู่

6.1.3.2.2 สำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีความหมายแตกต่างกัน มี 6 คู่

6.1.3.2.2.1 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยเหมือนกันทั้งแนวคิดความหมายและการใช้ถ้อยคำมี 3 คู่

6.1.3.2.2.2 การปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในการใช้ถ้อยคำ แต่ต่างกันแนวคิดความหมายมี 3 คู่

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย” ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

6.2.1 ความหมายของคำว่า “ตา” ในสำนวน สะท้อนให้เห็นความคิด ทักษะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม มากกว่า ความหมายตามพจนานุกรม เพราะสำนวนเป็นภาษาที่สืบทอดกันมาในแต่ละสังคมตั้งแต่อดีต จึงถือได้ว่า ถ้ามีความหมายของคำในสำนวนอย่างเดียวกันระหว่างสองภาษา แสดงให้เห็นว่า ความคิด ทักษะ และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมนั้นมีจุดร่วมกัน และถ้ามีความหมายของคำในสำนวนแตกต่างกันระหว่างสองภาษา แสดงให้เห็นว่า มีความคิด ทักษะ และขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมนั้นเป็นจุดเด่นเฉพาะในสังคมนั้น

ในทั้งสองสังคม ความหมายว่า “ตา” นอกจากมีความหมายทั่วไปแล้ว ยังมีความหมายว่า “การมอง” “สายตา” “ทิศทางการมอง” “การเฝ้ามอง” ซึ่งมาจากหน้าที่ของตา และความหมายว่า “ความสนใจ” แสดงให้เห็นว่า การมองเป็นขั้นตอนแรกในการแสดงความสนใจ และความหมายว่า “ความสามารถในการรับรู้” และ “ความสามารถในการประเมินค่า” แสดงว่า ตา เป็นส่วนสำคัญในการแสดงความสามารถ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ทั้งสองสังคมถือความสำคัญของการใช้วิจารณญาณมากกว่า การพูด และมีความหมายว่า “ความรู้สึก” แสดงว่า ตา บางครั้งสื่อสารได้มากกว่าการพูด นอกจากนี้ มีความหมายว่า “ช่องของตาข่าย” “ช่องสี่เหลี่ยม” มาจากรูปแบบของตา

ในการวิเคราะห์ความหมายที่มีเฉพาะสำนวนญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้พบว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นแสดงขอบเขตในการมอง และความหมายมีการเน้นว่าตาเป็นความสามารถ และความหมายแสดงถึงหน้าที่ของสมอง และมีความหมายที่ขยายว่า “การดูแล” และ “ความเห็น” ซึ่งขยายมาจากการมอง

และตามีความสำคัญเพราะมีความหมายว่า “ศูนย์กลาง” และ “ความสำคัญ” นอกจากนี้ มีความหมายว่า “ประสบการณ์” ซึ่ง มาจากสิ่งที่เคยเห็น

ในการวิเคราะห์ความหมายที่มีเฉพาะสำนวนไทย ผู้วิจัยได้พบว่า “ตา” ในสำนวนไทย แสดงถึงคนและลักษณะนิสัยของคน นอกจากนี้ ยังแสดงร่องรูขนาดเล็ก ส่วนหนึ่งของต้นไม้ และ คราว

6.2.2 ในการเปรียบเทียบการปรากฏของคำว่า “ตา” ผู้วิจัยได้พบว่า ความคิด ทักษะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่ปรากฏมาจากสำนวน คล้ายคลึงกัน เพราะมีสำนวนที่มีความหมายและการปรากฏเช่นเดียวกัน ซึ่งความหมายของ “ตา” ก็กับการใช้ถ้อยคำอย่างเดียวกันจำนวนไม่น้อย เนื่องจากทั้งสองประชาชนเป็นชาวเอเชีย และมีนิสัยค่อนข้างอ่อนโยน และนับถือผู้อาวุโส แต่สำนวนบางสำนวนมีการตีความไม่เหมือนกัน ก็มีเหตุผลว่า มีความแตกต่างกันทางด้านลักษณะภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ และสภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น เช่น ในสำนวนญี่ปุ่นมีการใช้คำว่า พายุ นกกาหน้า เขี้ยว เป็นต้น เพราะประเทศญี่ปุ่นมีพายุเกิดขึ้นบ่อย และมีการเลี้ยง นกกาหน้าและเขี้ยว ส่วนในสำนวนไทยมีการใช้คำว่า จระเข้ มด ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่และเกี่ยวข้องกับประเทศไทย

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำว่า “ตา” ในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยในเรื่องโครงสร้างภาษาให้เห็นความเหมือนและความต่างของโครงสร้างสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย

6.3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความหมายและการปรากฏของคำชนิดอื่นในสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทย เช่น คำว่า “ใจ” “หัว” “หน้า” เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. (2537). สารานุกรมภาษิต คำพังเพย ล้านวนไทย. กรุงเทพฯ :
ต้นธรรม สำนักพิมพ์.
- ชุนซิด กวน. (2537). ล้านวนเกาหลีและล้านวนไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม.
(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรีย์ พลาวงศ์. (2540). ความรู้เบื้องต้นทางอรรถศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพ็ญแข วัฒนสุนทร (2523). คำนิยมในล้านวนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ยิ่งลักษณ์ งามดี. (2540). สุภาษิต คำพังเพย และล้านวนไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทิพย์วิสุทธิ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษร
เจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). ภาษิต คำพังเพย ล้านวนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 11. นนทบุรี : สหมิตรพรินต์ติ้ง.
แลนดรู ลอสฟิน กิวก้า. (2544). ล้านวนโรมาเนียและล้านวนไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วรรณวิชัย. (2546). ความหมายเปรียบเทียบ “หน้า” เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาญี่ปุ่น). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- วู ถิ กิม จี. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบล้านวนเวียดนามกับล้านวนไทย : ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม.
(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภมาส ทิพย์ลือพร (2528). การวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย. ปรินญานิพนธ์ ศศ.ม.
(ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- สุกัญญา รุ่งแจ้ง. (2548). อุปนิสัยเชิงมนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่าย
เอกสาร.
- สุริยา รัตนกุล, คุณหญิง (2546). อรรถศาสตร์เบื้องต้น. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อุทุมพร มีเจริญ. (2542). การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- 亜細亜大学 慣用句比較研究プロジェクト. (1998). 目は口ほどにものをいうか. 東京 : 三修社.
(Ajiadaigaku Kanyoukuhikakukenyupurojekuto. (1998). **Me wa kuchi hodoni mono
o iuka.** Tokyo : Sansyusha.)
- 池上 嘉彦. (1990). 意味の世界 現代言語学から見る. 第16刷. 東京 : 日本放送出版協会.
(Yoshihiko Ikegami. (1990). **Imi no sekai.** 16th ed. Tokyo : Nihonhosokyokai.)
- 小林 裕子. (1987). 身ぶり言語の日英比較. 第12刷. 東京 : 英語教育協議会. (Yuko Kobayashi.
(1987). **Miburigengo no nichieihikaku.** 12th ed. Tokyo : Eigokyoikukyogikai.)
- 三省堂. (1999). 故事ことわざ・慣用句辞典. 東京 : 三省堂. (Sanshodo. (1999). **Koji kotowaza ·
Kanyokujiten.** Tokyo : Sanshodo.)
- 新村 出. (1991). 広辞苑. 第九刷. 東京 : 岩波書店. (Izuru Nimura. (1991). **Kojien.** 9th ed.
Tokyo : Iwanamishoten.)
- 小学館. (1989). 言泉. 東京 : 小学館. (Shogakukan. (1989). **Gensen.** Tokyo : Shogakukan.)
- 松本 曜. (2000). 日本語における身体部位詞から物体部分詞への比喩的拡張—その性質と制約.
「認知言語学の発展」. 東京 : ひつじ書房. (Yo Matsumoto. (2000). **Nihongo ni
okeru sintaibui kara buttaibubunnshi henohiyuteki kakucho – Sono seishitsu to
seiyaku.** 「Ninchigengogaku no hatten」. Tokyo : Hitsujishobo.)
- リージャー ブロスナハン. (1990). しぐさの比較文化. 斉藤 記代子 訳. 東京 : 大修館書店.
(Leger Brosnahan. (1990). **Shigusa no hikakubunka.** Translated by Kiyoko Saito.
Tokyo : Taishukanshoten.)
- 山口 秋穂. (2004). 日本語の論理 言葉に表れる思想. 第2刷. 東京 : 大修館書店. (Akiho
Yamaguchi. (2004). **Nihongo no ronri Kotoba ni arawareru shiso.** 2th ed. Tokyo :
Taishukanshoten.)
- 米川 明彦. (2005). 日本語慣用句辞典. 東京 : 東京堂出版. (Akihiko Yonekawa. (2005).
Nihongo kanyokujiten. Tokyo : Tokyodoshuppan.)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา” ของภาษาญี่ปุ่น

ความหมายหลัก	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”		องค์ประกอบทางความหมาย
1. อวัยวะที่ใช้ในการมอง	1.1 ดวงตา		1.1.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [ดวงตา]
	1.2 สภาพบริเวณรอบดวงตา	1.2.1 สายตา	1.2.1.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [สภาพบริเวณรอบดวงตา] [สายตา]
		1.2.2 ทิศทางที่มอง	1.2.2.1 [อวัยวะที่ใช้ในการมอง] [สภาพบริเวณรอบดวงตา] [ทิศทางที่มอง]

ความหมายหลัก ของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำ ว่า “ตา”
2. หน้าที่ของตา	2.1 ความสามารถของตาในการมอง	2.1.1. [หน้าที่ของตา] [ความสามารถของตาในการมอง]
	2.2 การมอง การเห็น	2.2.1 [หน้าที่ของตา] [การมอง การเห็น]
	2.3 ขอบเขตในการดู ทักษะวิสัย	2.3.1 [หน้าที่ของตา] [ทักษะวิสัย]
	2.4 การมองอย่างระมัดระวัง การเฝ้าดู	2.4.1 [หน้าที่ของตา] [การเฝ้าดู]
	2.5 การมองในฐานะใด ฐานะที่มองสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง	2.5.1 [หน้าที่ของตา] [ฐานะ]
	2.6 ความสามารถในการวินิจฉัย	2.6.1 [หน้าที่ของตา] [ความสามารถในการวินิจฉัย]
	2.7 ความรู้สึกในการมอง และความรู้- สึกนั้น	2.7.1 [หน้าที่ของตา] [ความรู้สึก]
	2.8 การใส่ใจ เช่น เจตนาดี การนิยม ชมชอบ	2.8.1 [หน้าที่ของตา] [การใส่ใจ]
	2.9 หน้าที่ของเครื่องใช้ที่เหมือนกับตา	2.9.1 [หน้าที่ของตา] [หน้าที่ของเครื่อง]
	2.10 การอ่านตัวหนังสือ ความสามารถ ในการอ่านตัวหนังสือ	2.10.1 [หน้าที่ของตา] [ความสามารถในการอ่าน]
3. สิ่งที่เคยเห็น	3.1 รูปร่างหรือรูปแบบหรือสภาพของ สิ่งของที่เห็น	3.1.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [รูปร่างที่เห็น]
		3.1.2 [สิ่งที่เคยเห็น] [รูปแบบที่เห็น]
		3.1.3 [สิ่งที่เคยเห็น] [สภาพที่เห็น]

ความหมายหลัก ของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำ ว่า “ตา”
3. สิ่งที่เคยเห็น	3.2 ประสบการณ์ที่เห็น	3.2.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [ประสบการณ์ที่เห็น]
	3.3 ช่วงเวลาที่เห็น	3.3.1 [สิ่งที่เคยเห็น] [ช่วงเวลาที่เห็น]
4. สิ่งที่มีรูปพรรณ สัณฐานเหมือนตา	4.1 สิ่งที่มีลักษณะกลมเหมือนดวงตา	4.1.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ลักษณะกลม]
	4.2 ช่องที่เกิดจากเส้นแรงแทงตัดกัน	4.2.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องของตาข่าย]
	4.3 ช่องตารางหมากญี่ปุ่น	4.3.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องเป็นสี่เหลี่ยม]
	4.4 ปมของเชือก	4.4.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ปม]
	4.5 ลักษณะที่เรียงกันคล้ายฟันเลื่อยหรือ ซี่หวี	4.5.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [สิ่งที่เรียงกัน]
	4.6 ช่องหรือช่องว่าง	4.6.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [ช่องว่าง]
	4.7 แแต่้มของลูกเต๋า	4.7.1 [รูปพรรณสัณฐานเหมือนตา] [แแต่้มของลูกเต๋า]
5. สิ่งที่มีคุณค่า เหมือนตา	5.1 ความสำคัญ	5.1.1 [คุณค่าของตา] [ความสำคัญ]
6. สิ่งที่มีตำแหน่ง เหมือนกับตา	6.1 ตำแหน่งศูนย์กลาง	6.1.1 [ตำแหน่งของตา] [ศูนย์กลาง]

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”
7. ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก	7.1 น้ำหนักที่ชั่งโดยเครื่องชั่ง	7.1.1 [ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก] [น้ำหนัก]
	7.2 หน่วยน้ำหนัก เหรียญเงินในสมัยโบราณ	7.2.1 [ความเกี่ยวข้องกับน้ำหนัก] [หน่วยน้ำหนัก]
8. รอยหรือตะเข็บหรือแนวของสิ่งที่อยู่ติดกัน	8.1 แนวที่อยู่ติดกัน	8.1.1 [สิ่งที่อยู่ติดกัน] [แนวที่อยู่ติดกัน]
9. เส้นหรือข้อที่เรียงกัน	9.1 เส้นหรือลายในวงปีของต้นไม้	9.1.1 [เส้นที่เกิดจากสิ่งของเรียงกัน] [เส้น]
		[เส้นที่เกิดจากสิ่งของเรียงกัน] [ลาย]
10. ขอบเขตของเวลาหรือของสถานที่	10.1 จุดแยกของสิ่งของหรือสถานการณ์	10.1.1 [ขอบเขต] [จุดแยก]
	10.2 ส่วนเล็ก ๆ จุดเล็ก ๆ ที่ต่างจากส่วนอื่น	10.2.1 [ขอบเขต] [ส่วนขนาดเล็ก]
	10.3 จุดเปลี่ยน, เวลาขณะที่สถานการณ์เปลี่ยน	10.3.1 [ขอบเขต] [ขณะที่เปลี่ยน]
	10.4 การขีดเป็นชั้นๆ ในเครื่องวัดต่าง ๆ หรือปริมาณที่วัดได้	10.4.1 [ขอบเขต] [การขีด]
		10.4.2 [ขอบเขต] [ปริมาณ]
	10.5 ความจุของภาชนะ ปริมาตรทั้งหมด ชิดความสามารถการบรรจุ	10.5.1 [ขอบเขต] [ความจุของภาชนะ]
10.5.2 [ขอบเขต] [ปริมาตรทั้งหมด]		
10.5.3 [ขอบเขต] [ขีดความสามารถการบรรจุ]		

ภาคผนวก ข
องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”ของภาษาไทย

ความหมายหลักของคำว่า “ตา”	ความหมายย่อยของคำว่า “ตา”	องค์ประกอบทางความหมายของคำว่า “ตา”
1. ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์	1.1 ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป	1.1.1 [ส่วนหนึ่งของร่างกาย] [ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป]
2. ส่วนหนึ่งของต้นไม้	2.1 ตรงที่แตกกิ่ง	2.1.1 [ส่วนหนึ่งของต้นไม้] [ตรงที่แตกกิ่ง]
	2.2 รอยของต้นไม้ตรงที่เคยแตกกิ่ง	2.2.1 [ส่วนหนึ่งของต้นไม้] [รอยที่ตรงที่เคยแตกกิ่ง]
3. ช่อง	3.1 ช่องที่เกิดจากการถัก	3.1.1 [ช่อง] [เกิดจากการถัก]
	3.2 ช่องที่เกิดจากสาน	3.2.1 [ช่อง] [เกิดจากสาน]
	3.3 ช่องที่เกิดจากลากเส้นผ่านกัน	3.3.1 [ช่อง] [เกิดจากลากเส้นผ่านกัน]
4. คราว เช่น ตานี้ ถึงตานันบ้างละนะ		4.1 [คราว]
5. ลายที่เป็นตา	5.1 ลายที่เป็นตาตามรูป	5.1.1 [ลายที่เป็นตา] [ลายที่ตามรูป]
	5.2 ลายที่เป็นตาตามลักษณะของสิ่งของ	5.2.1 [ลายที่เป็นตา] [ลายที่ตามลักษณะของ สิ่งของ]

ภาคผนวก ค
จำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” ในภาษาญี่ปุ่น

สำนวน	ความหมายของสำนวน	ความหมายที่แปลโดยตรง
網の目を潜る Ami no me o kuguru	ทำความผิดแต่ไม่ถูกจับกุมเพราะรู้กฎหมายดี 法律の盲点について悪事を働く。	ลอดช่องว่างร่างแห
一目置く Ichimoku oku	ให้การยกย่องในฐานะที่เป็นคนเก่งกว่าตน 自分より優れた者として敬意を払う。	เว้นวางหมากหนึ่งช่อง
いい目を見る Ii me o miru	การประสบโชคดีมีความสุข 運良く幸せなことを経験する。	ดูตาดี
生き馬の目を抜く Iki uma no me o nuku	หลอกใช้ผู้อื่นและได้ประโยชน์ทันที 他人を出し抜いて、すばしこく利益を得ることのたとえ。	ควักตาม้า
痛い目にあう Itai me ni au	มีประสบการณ์ที่ทุกข์ยากลำบาก つらく苦しい経験をする。	พบกับตาเจ็บ
カメラの目 Kamera no me	ตาคนอาจมองผ่านรายละเอียดบางอย่าง แต่ตาของกล้องสามารถบันทึกทุกอย่างไว้ได้หมด カメラが写し出す肉眼と異なる映像を想像、判断できる感覚。	ตาของกล้อง
目で物を言う Me de mono iu	แสดงความรู้สึกโดยใช้สายตา (โดยไม่พูด) 目配せして意思を通ずる。	พูดด้วยตา
目が節穴だ Me ga fushiana da	การดูอย่างขาดความละเอียดรอบคอบ 物事を十分に観察する力がない様子。	ตาเป็นโพรงไม้
目が離せない Me ga hanasenai	ต้องเฝ้าดูอยู่เสมอเพราะไม่รู้ว่าจะเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นเมื่อไร いつ不測の事態が起こるか分からないので、常に注意して見守っていなければならない。	ไม่สามารถละสายตาได้
目が光る Me ga hikaru	การจับตาดูอย่างเข้มงวด 厳しい監視が行き届いている。	ตาส่องแสง

目がいい Me ga ii	สภาพที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน 視力があって、物がよく見える意で、細かい違いなども見逃さずにとらえることができる様子。	ตาดี
目が堅い Me ga katai	(ส่วนใหญ่เป็นเด็ก) ไม่ยอมนอน ไม่ง่วง แม้กลางคืนดึกดื่น (子供などが) 夜が更けても眠たがらない。	ตาแข็ง
目がない Me ga nai	อยากได้จนระงับความต้องการไม่ได้ 心を奪われて思慮分別がない。	ไม่มีตา
目が冴える Me ga saeru	นอนไม่หลับ เห็นภาพนอนอยู่ในความรู้สึก 眠ろうとしても眠れず、意識がはっきりしている。	ตาแจ่มใส
目が覚める Me ga sameru	หาทางออกได้ 迷いが解ける。	ตาสว่าง
目が鋭い Me ga surudoii	การมองด้วยเข็มเกรียม, เข็มิงตามอง 目つきが人を刺すように厳しい。	ตาคม
目が高い Me ga takai	เก่งในการประเมินค่า สามารถมองออกได้ว่าดีหรือไม่ดี 鑑賞力が優れ、いい悪いなどが的確に見分けられる様子。	ตาสูง
目が飛び出る (意味第 1) Me ga tobideru (ความหมายที่ 1)	อาการตกใจเพราะราคาแพงมาก 値段が高くてびっくりする様子	ตาถลน
目が飛び出る (意味第 2) Me ga tobideru (ความหมายที่ 2)	อาการที่ลำบากใจเพราะโดนดูอย่างแรง 恐ろしい劍幕で叱られ、さんざんな目にあう様子	ตาถลน
目が届く Me ga todoku	เผื่อดูแลอย่างดี 注意や監視が行き届く。	ตาส่งถึง

目は心の鏡 Me ha kokoro no kagami	มองตาก็รู้ใจ 目を見ればその人の心が知れる。	ตาเป็นกระจกเงาของ ใจ
目じゃない Me ja nai	ไม่สำคัญ (การดูถูก, ละเลย, มองข้าม) ไม่เห็น ความสำคัญ 問題するに値しない。(軽蔑)	ไม่ใช่ตา
目から火が出る Me kara hi ga deru	อาการแสดงความเจ็บเมื่อถูกกระทบใบหน้าอย่าง แรง 頭や顔面を何かに強く打ちつけた時に受け る感じを言う言葉。	ไฟออกจากตา
目もくれない Me mo kurenai	การเพิกเฉย ไม่แยแส ไม่สนใจเลย その物事を無視して、全く関心を示さない 様子。	ตาก็ไม่ให้
目に余る Me ni amaru	เกินกว่าที่จะมองข้ามความผิคนั้นไปได้ あまりに も度が過ぎていて、黙って見逃すわけには いかない様子。	เหลือตา
目に入る Me ni hairu	การปรากฏแก่สายตาโดยไม่ได้ตั้งใจ 自然に見える。	เข้าตา
目に角を立てる Me ni kado o tateru	จิ้งตาใส่ด้วยความโกรธ 怒りを含んで鋭い目つきでにらむ。	ตั้งมุมที่ตา
目に見えて Me ni miete	เห็นได้อย่างชัดเจน(ของสถานการณ์หรือ การเปลี่ยนแปลง) 何かの変化が目ではっきりととらえられる 様子	เห็นด้วยตา
目にする Me ni suru	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะเตะตา 見たい、見ようなどと思わなくても、自然 にそのものが視野に入る。	ทำเป็นตา
目に留まる Me ni tomaru	เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสนใจกับสิ่งนั้น 何かが目に入って、それに関心が引かれる。	หยุดที่ตา
目に付く	เห็นและรับรู้ได้ทันทีเพราะเตะตา	ติดตา

Me ni tsuku	よく目立って、見てすぐ分かる。	
目に浮かぶ Me ni ukabu	สามารถรู้สึกได้เหมือนกับเห็นจริง 目に見えるように感じられる。	ลอยขึ้นมาจากตา
目の毒 Me no doku	เห็นของต้องใจแล้วเอาไม่ได้ ไม่เห็นดีกว่า (แสดงตา) それを見ると欲しくなったり悪い影響を受けたりするもの。	พิษกับตา
目の保養 Me no hoyou	การเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าเพลินใจ เป็นความชุ่มชื่นตา (เจริญตา) 美しいものや珍しいものを見て、目を楽しませること。	ความชุ่มชื่นตา
目の付け所 Me no tsuke dokoro	จุดที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ 何かの中で特に注意を向ける点。	จุดที่จับตามอง
目の遣り場に困る Me no yariba ni komaru	ลำบากใจตาที่จะมอง เพราะชัดเจนไม่สมควรมอง それを正視するわけにはいかず、どこを見ていたらいいのか、目の持って行き場がなくて困る。	ลำบากกับสถานที่ที่ตาจะมอง
目を欺く Me o azamuku	หลอกโดยเบี่ยงเบนประเด็นความสนใจในการมอง (ลวงสายตา) 何かに見せかけて相手をだます。	หลอกตา
目を引く Me o hiku	มีจุดเด่นดึงดูดความสนใจของคนอื่น 目立つ点があり、人の注意を引きつける。	ดึงตา
目を掛ける Me o kakeru	ดูแลอย่างดี 親切に世話をする。	แขวนตา
目を配る Me o kubaru	เอาใจใส่ ระมัดระวัง อย่างทั่วถึง 注意しながら全体に渡ってよくみる。	แจกตา
目を見張る Me o miharu	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะตกใจ 目を大きく開く意で、すばらしいものなどをみて驚く様子。	เฝ้าดูตา

目を落とす Me o otosu	ก้มหน้าเพราะไม่สามารถสบตากับอีกฝ่ายหนึ่งได้ 相手を正視することができずに、下を向く。	ทำตาตก
目を三角にする Me o sankaku ni suru	จ้องตาใส่ด้วยความโกรธ 怒ってこわい目つきをする様子。	ทำตาเป็นสามเหลี่ยม
目をそらす Me o sorasu	หลีกเลี่ยงไม่จ้องตาเพราะไม่สามารถมองต่อได้ そのまま見続けるのが具合が悪かったりして、視線を外す。	หลีกเลี่ยงตา
目を付ける Me o tsukeru	ดูอย่างระแวดระวังและหมายปอง 目を離さずに見続ける意で、何かに関心を抱いたりねらいを付けたりして、注意を払うこと。	ตั้งตา
目を奪う Me o ubau	ทำให้ตะลึงโดยไม่คาดคิดเพราะได้รับความซาบซึ้งจริงใจมาก 思わず見とれさせるほど強い印象を与える。	แย่งชิงตา
目を遣る Me o yaru	ส่งสายตา そちらに目を向けて見る。	ให้ตา
見る目がある Miru me ga aru	มีความสามารถในการวินิจฉัยหรือประเมินค่าได้อย่างแม่นยำหรือตรงประเด็น 何かを的確に判断したり評価したりする能力がある。	มีตาในการดู
流し目を送る Nagashime o okuru	ชำเลื่องมองเพื่อทอดสะพานแก่เพศตรงข้าม 異性の気を引こうとして思わせぶりに横目で見る。	สายตาไหล
衆目の一致するところ shumoku no icchi suru tokoro	คนส่วนใหญ่เห็นตรงกัน 多くの人の観察が同じであること。	ตามวลชนเห็นตรงกัน
千里眼 Senri gan	ความสามารถในการรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ห่างไกลหรือในจิตใจคนอื่น	ตาหนึ่งพันลี้(สองล้านวา)

	遠い所のできごとや人の心などを、直覺的に感知することができる能力。	
白い目で見る Shiroi me de miru	แสดงท่าทางไม่เป็นมิตร 敵意を含んだ目つきで冷やかに見る。	มองดูด้วยตาสีขาว
台風の目 Taifu no me	สิ่งของหรือบุคคลที่เป็นศูนย์กลางในเหตุการณ์ 社会的な事件の中心となるものまたは人。	ตาของพายุ
鳥目 Tori me	(โรคตาฟาง)มองไม่เห็นในที่มืดมีแสงน้อย 鳥のように夜目が見えなくなることから言う夜盲症。	ตาไก่
鵝の目鷹の目 U no me taka no me	สภาพการณ์ที่ค้นหาบางสิ่งบางอย่างด้วยสายตาอัน แหลมคม หรือความแหลมคมของสายตา 何かを探し出そうとして、鋭い目つきであたりを見回す様子。またその時の目つき。	ตานกกาน้ำ ตาเหยี่ยว
魚の目 Uo no me	ลักษณะเนื้อเป็นไตแข็งกลมใต้ผิวหนัง 表皮の角質層の一部が肥厚増殖して真皮内に深く入り込んだもの。	ตาของปลา
わき目も振らず Wakime mo furazu	ตั้งใจทำโดยไม่สนใจอย่างอื่น มุ่งมั่นอยู่กับเรื่อง เดียว よそ見もしないで何かをする意で、一つのことに心を集中して打ち込む様子。	แม้หางตาก็ไม่มอง

ภาคผนวก ข
สำนวนที่ใช้คำว่า “ตา” ในภาษาไทย

สำนวน	ความหมายของสำนวน
กวาดตา	สายตาคูทัวไป
แก้วตา	ส่วนสำคัญของตาที่ทำให้แลเห็น, ส่วนใสของดวงตามีรูปกลมมนทั้ง ๒ ข้าง ลักษณะใสแต่พื้นหลังนูนออกมากกว่าพื้นหน้า ตั้งอยู่ภายในดวงตา โดยปริยายใช้เรียกสิ่งทีรักยิ่ง
เข้าตาร้าย	เข้าที่เคืองคร้อน ถึงคราวเคืองคร้อน
จิงตา	จ้องดูอย่างเขม็งด้วยอาการโกรธหรือด้วยประสงค์จะห้าม
จับตา (ความหมายที่ 1)	ถูกตา เหมาะตา เป็นที่พอดตา
จับตา (ความหมายที่ 2)	คอยเฝ้าสังเกต จ้องระวังระไว
ตบตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด
ตลกบตาเขียด	มีอาการคล้ายตลกบใช้เปรียบข้าวที่หุงดิบ ๆ สุก ๆ
ตลก้า	พื้นดินที่ยกเป็นคันแบ่งเป็นช่อง ๆ
ตลก๊อง	ผู้ทำหน้าที่ถ่ายภาพ
ตลกุ้ง	สีเหมือนตลกุ้ง สีม่วงอมเทา
ตาไก่	ชื่อเครื่องหมายชนิดหนึ่งมีรูปคล้ายตาไก่นี้ ☉
ตาขวาง	ไม่พอใจ
ตาขับขัน	วาระที่เข้าที่ลำบากหรือจำเป็น
ตาข่าย	เครื่องดักสัตว์มีนหรือกระต่ายเป็นต้น ถักเป็นตารางแห
ตาขาว	อาการขลาดกลัว
ตาเขียว	อาการโกรธจัด
ตาแข็ง	ไม่มัวง ไม่กะพริบตา
ตาคม	ตาที่มีลักษณะอย่างของมีคม อาจบาดหรือแทงใจได้
ตางัว	โคมชนิดหนึ่ง โลหะที่ทำเป็นรูใช้ร้อยมรุผ้าหรือรูหนังเพื่อกันช่องลึก
ตาจระเข้	ตาคนที่มีรูปยาวเหมือนตาของจระเข้
ตาคู้กแตน	มีลักษณะที่ใสแจ้ว
ตาเจ้าชู้	ตาที่แสดงอาการกรุ่มกริมเป็นเชิงทอดไมตรีในทางชู้สาว
ตาตาราง	ช่องสี่เหลี่ยมที่เกิดจากเส้นขนานในแนวนอนกับแนวอน
ตาต่ำ	มองไม่เห็นคุณค่า
ตาดิ้น	อาการตื่นตกใจทางสายตาเพราะตื่นตื่น
ตาโต	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น

ดาวพฤหัสบดี	ทางที่กองทัพเดิน ซึ่งเปรียบด้วยตาหรือแค้นหมากรุก
ดาวศุกร์	ตาที่สามารถดูอะไรเห็นได้หมด
ดาวน้ำ	ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย
ดาวปลา	เนื้อซึ่งค้ำที่เป็นไตแข็งคล้ายตาของปลา
ดาวเป็นมัน	จับตามองหรือจ้องมองสิ่งที่จะต้องใจอย่างจดจ่อ
ดาวเป็นสับปะรด	มีพรรคพวกที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ให้อยู่รอบข้าง
ดาวทอง	อาการที่ตาเบิกกว้างเพราะอยากได้เมื่อเห็นเงินเป็นต้น
ดาวฟ้าไก่	ตาที่มองเห็นเฉพาะในเวลากลางวัน
ดาวฟ้าตาสี	ตาที่แสดงอาการว่าชอบพอรักใคร่เป็นการทอดไมตรีในทางผู้สาว
ตามด	รูเล็ก ๆ ที่น้ำซึมออกได้อย่างรูรั่วตามกันหม้อเป็นต้น
ตาไม่มีแวว	ไม่มีไหวพริบ คุณคนไม่ออก ไม่รู้จักของดี
ดาวร้อนเป็นไฟ	อิจฉาริชยา
ตาลอย	อาการที่ตาเหม่อ
ตาไว	ลักษณะของตาที่เห็นอะไรได้รวดเร็ว
ตาโศก	ตามีลักษณะเศร้าชวนให้เอ็นดู
ดาวหวาน	ตาที่มีแววน่ารักน่าเอ็นดู ตาแสดงอาการน่ารักน่าเอ็นดู
ตาเหลือก	อาการริบร้อนลนลาน คั่นกลัว
ตาแหลม	มีสายตาคมพอมองเห็นก็รู้ทันทีว่าอะไรดีมีคุณค่า
ตาอ้อย	ลายชนิดหนึ่ง
เต็มตา (ความหมายที่ 1)	ใช้แก่กริยานอน หมายความว่า นอนอึม
เต็มตา (ความหมายที่ 2)	ใช้แก่กริยาเห็น หมายความว่า เห็นชัด
ทำตา	แสดงความรู้สึกด้วยสายตา
ปากว่าตาขีบ	พูดอย่างหนึ่งแต่ทำอีกอย่างหนึ่ง หรือปากกับใจไม่ตรงกัน
พรางตา	หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด
เล่นตา	ชายตาคูฉันทู้สาว
สวยบาดตา	สวยมาก
สะอูดตา	กระทบตาชวนให้มอง
สู้ยิบตา (สู้เขีบตา)	สู้จนถึงที่สุด สู้ไม่ถอย
หมายตา	มองไว้ด้วยความมั่นหมาย มั่นหมายใจไว้
หลบตา	ไม่กล้าสบตา ไม่สู้สายตา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวโยโกะ มีมะ
วันเดือนปีเกิด	12 มีนาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอโคกนาเอน จังหวัดโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	อโศก สุขุมวิท กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้จัดการฝ่ายประสานงานของมูลนิธิญี่ปุ่น
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	Association for International Manpower Development of Medium and Small Enterprises, Japan
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยม นารูเซะจังหวัดโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น
พ.ศ. 2547	ศศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทภาษาจีน) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2553	ศศ.ม. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร